28 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކަންތައްތަކ ބެހ ކޮމިޓީގެ 21 ވަނަ ބައްދަލުވުން
18 އޮކްޓޯބަރ 1122

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ 21 ވަނަ ބައްދަލުވުން މިއަދުގެ މި
ބައްދަލުވުމަކީ. މި ބައްދަލުވުމަށް ކޮމިޓީ އަށް ހާޟިރުވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް
އަޅުގަ ނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިވަގުތު މި ކޮމިޓީގައި ހާޟިރުވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ ނަންތައް އަޅުގަ ނޑު
ދަންނަވައިލާނަން. ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުޤައްރިރު، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މަޢުރޫފް، އަދި
އަޅުގަ ނޑުގެ އަޚް ، ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސިނާން، ޢަބްދުاله ސިނާން އަދި ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙުސައިން، ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު މިވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޟިރުވެ ވަޑައިގެން އެބަ
ތިއްބެވި މި ބައްދަލުވުމުގައި. އަދި އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެހެން މެންބަރުން ވެސް ވަރަށް އަވަހަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގަންނަވާނެހެން. މިއަދުގެ މި ބައްދަލުވުމުގައި މިހާރު ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގެންފި ކެންދޫ
ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން ފަށައިގަންނައިރުގައި ޢިއްޒަތްތެރި 6
މެންބަރުން އަދި އަޅުގަ ނޑާ އެކުގައި 7 މެންބަރުން މިހާރު މި ފަށައިގަންނަނީ. މިއަދު އެޖެންޑާގައި މިއޮތީ ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް، އެ ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް. މިއަދު ދެން
އަޅުގަ ނޑު މި ޤަޞްދުކުރަނީ މި ބިލުގެ މަސައްކަތް މިއަދު ނިންމާލާފައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ
ޞަފްޙާއަކަށް މި ބިލުގެ މަސަ އްކަތް ލެވޭތޯ ބަލަން. އެހެންވީމާ، އިދާރީ ބޭފުޅުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު މި ކޮންމެ
ބޭފުޅެއްގެ ފައިލްކޮޅު ގައި ޤާނޫނު އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، ބައްލަވާލައްވާފައި ؛ ދެން، އޭގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑުމެން
އިދާރީކަމެއް އެބަ އޮތް ހަމަޖައްސާލަން. އަޅުގަ ނޑު މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއްގެ މަތީން ކުރިއަށް
ގެންދަން. އެއީ މީޑިއާ މިހާރު ވެސް އެ ބޭފުޅުންގެ އާލާތްތައް މިތަނުން އަޅުގަ ނޑަށް އެބަ ފެނޭ އަތުރާފައި ހުއްޓާ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މީޑިއާ ދޭތެރެއަކުން މިތަނަށް ވަދެފާނެހެން. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުން ކޮންމެވެސް
ގޮތަކަށް އެކަމުގައި ގޮތެއް ނިންމަވަންވާނެ. އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ލައިވް ވެސް ކުރާގޮތަށްހެން މި ފެންނަ ފެނުމަށް
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ލައިވްކުރާ ގޮތަށްހެން ތި ހުރީ މިހާރު އާލާތްތައް އެތުރިފަ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުން ގޮތަކަށް
ނިންމަވާފަހެން ހީވަނީ ކުރިއަށް ވަޑައިގަންނަވަންވާނީ. ކޮންމެހެން ލައިވްކޮށްގެން އުޅޭވަރުގެ ކަމެއްތޯ ނޫންތޯ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން އަޅުގަ ނޑަށް އިދާރީ ބޭފުޅުން މި މަޢުލޫމާތު ދެއްވަނީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ދެން މިއީ
ސިއްރުކުރަން އޮންނަ ކަމެއް ނޫނޭ. އެގޮތަށޭ ކަންތައްތައް ހުންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެހެންނަމަވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ
ސަމާލުކަމަށް މިކަންތައް ގެނެސް އަދި މިކަމުގައި ތި ބޭފުޅުން ވިސްނާވަޑައިގަންނަވަންޖެހޭ ކަމެއް އޮތިއްޔާ އެކަމަށް
އަޅުގަ ނޑު މި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލީ.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސިނާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން އޮތީ މީޑިއާގެ ނެގުމަކުންނެއް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އެއްވެސް އިއުތިރާޟެއް އޮތީކީއެއް
ނޫނޭ. އަޅުގަ ނޑުމެން ހުޅުވާލާފައި އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް ލައިވްކުރަން ފަށާއިރެއްގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެކަން
އެނގިލުން އެ އީއޭ އަޅުގަ ނޑުގެ ހަމައެކަނި ބޭނުމަކީ. އެއީ މިތާނގައި އަޅުގަ ނޑުމެން މިބުނާހެން އެ ވާހަކަތައް
ދައްކާއިރު ލައިވްކުރަމުންދާ ވަގުތެއްގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެނގިލާފައި އޮތުން ހަމައެކަނި މުހިންމުވާތީ އެ ވާހަކަ
ދަންނަވާލީ. އެހެންނޫނީ ހަމަ އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއް، އެކަމުގައި މައްސަލައެއް ނެތް އަޅުގަ ނޑުގެ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޙައްމަދު ޙުސައިން އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ މައިކް ބޭނުންކޮށްލައްވާ. އާދެ! ކުރިއަށް ގެންދަވާ.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މައިކް ބޭނުންކޮށްގެން ވާހަކަ ދައްކާލަން. އާދެ! އެއީ އަޅުގަ ނޑުގެ ޢިއްޒަތްތެރި އަޚް ސިނާން މި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުاله ސިނާން އެ ވިދާޅުވި ފަދައިން އަޅުގަ ނޑު ވެސް އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ލައިވް ކުރުމާ ދޭތެރޭ. އަދި
އަޅުގަ ނޑު މި ވަގުތު ވަރަށް ބޮޑަށް ފެންނަ ކަމެއް މި ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ލައިވްކޮށް ފޮނުވަމުން ގެންދިއުމަކީ.
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން އަޑުއިވޭ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތެއް ނެތިގެން
ހުއްޓާލައިގެންނޭ މި ތިބެނީ. އެކަމަކު އެހެނެއް ނޫން ދެއްތޯ. ޙަޤީޤަތުގައި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަކީ އަޅުގަ ނޑު
ސިފަކުރާ ގޮތުގައި ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަކީ އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތުގެ މަޢުރަޒު. މަޢުރަޒަށް
އެއްޗެހި ތައްޔާރު މި ކުރަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޓީތަކުން ކަން. މި އެއްޗެހިތައް ކްރާފުޓްތައް ތައްޔާރުކުރާ މަންޒަރު
އޭގެ އަޑު އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަމުން ދިއުން ބޭނުންހެން. އޭރުން އެ މައުރަޒަށް ހުށަހެޅިފައިވާ
ތަކެތި ހެދުނީ ކިހިނެއް ކަން ވެސް ރައްޔިތުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން އަދި އެ
ވިދާޅުވި ފަދައިން އަޅުގަ ނޑުމެ ންގެ ބައެއް ކަހަލަ ހަރަކާތްތައް ވަކި ކަހަލަ ގޮތްގޮތަށް ގެންގުޅުމަށް ފަސޭހަކޮށްދިނުމުގެ
ގޮތުން ލައިވްކުރަން ފެށުމުގެކުރީގައި އިޝާރާތް ވާގޮތަކަށް އޮވެގެން ލައިވްކުރަމުންގެންދިޔާމަ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ
މުޅިން ބަރާބަރުވާނެހެން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއް ކެވުން:

އާދެ! އެހެންވީމާ، އެ މައްސަލައިގައި ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޚިޔާލު މިއޮތީ އެއް ވިސްނުމަކަށް ގެނެވިފަ ކަމަށް
އަޅުގަ ނޑު ބަލަނީ. އެހެންވީމާ، ބިލުގެ މަސައްކަތާގެން ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ކުރިން ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ފައިލްކޮޅުގައި
މިހާރު އޮންނާނެ ބިލު ހުށަހަޅާ ސަބަބު އިނގޭތޯ. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޖަޢުފަރު ދާއޫދު މި މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައި މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުވާ ކަމެއް އޮތީމަ އެކަން
އެއްގޮތްކޮށްލަން އައިއްސަ އޮތް މައްސަލައެއް. އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ވެސް
ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަ ގޮތަކަންހެން މިއޮތީ މި މައްސަލަ. އެހެންވީމާ، އިދާރީ ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ގެންދެވަންވީނޫންތޯ އެ
ނުކުތާއާ ހަމައަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޤާނޫނު ވެސް ތިބޭފުޅުންގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނު ވެސް
ބައްލަވާލައްވަން ބޭނުންފުޅުވެދާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ފައިލްކޮޅުގައި ބާއްވަލާފައި އެއޮތީ. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ
ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ކިތަންމެ ބާރު މިނުގައި ގެންދަން ބެލިޔަސް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން މި ވިސްނުން
އެއްގޮތްކޮށްލަން ޖެހޭ ކަމެއްހެން މިއީ މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުންތޯ ދިއުމުގެ އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށްވަންޏާ
ހަމަ މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުން މިހާރު ހުށަހަޅާފައި މިއޮތް ބައި ބަލާފައި ހަމަ ނިންމަމުން ނިންމަމުން ގެންދާ ގޮތަކަށް.
ކިހިނެއްތޯ؟ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތި ވިދާޅުވިހެން މަސައްކަތް ފަށައިގަތުމުގެ އިދާރީ ގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮށްލަންޖެހޭ ބައެއް ކަންތައްތައް ހުރި
ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ފެނޭ. ދެން ތި ވިދާޅުވީ އޭގެ އެއް ސުވާލު. އެކަމަކު އަޅުގަ ނޑު މި ބިލު ބަލައިލާފައި
އަޅުގަ ނޑު ހިތަށް އެރީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ
ޢީއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަޢުފަރު ދާއޫދު މި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމަށް ވަޑައިގެންދެއްވާ މި ބިލު ހުށަހެޅި ސަބަބުގައި މި
ވިދާޅުވާ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ ޤާނޫނެއް ކަމަށްވެފައި އެ
ޤާނޫނުގައިވާ ބައެއް މަފްޙޫމްތަކަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 7 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ މި ކޮމިޝަނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި
ބާރުތަކާއި ފުށުއަރާ ކަންކަން ކަމުގައިވާތީވެ، އެހެން ވިދާޅުވާއިރު މި ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަށް ވަރަށް ފަސޭހަވެގެން
ދިޔައިހޭ އެ ވިދާޅުވާ ބައެއް މަފްޙޫމުތައް އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނުވަތަ ދެން އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ
ފަރާތްޕުޅުން އެހެން ބޭފުޅަކު ވެސް އެންމެ ރަނގަޅު އެ ވާހަކަ އެކަންކަން އަޅުގަ ނޑުމެ ންނަށް ވިދާޅުވެ ދެއްވިއްޔާ.
އޭރުން ދެއްތޯ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިނގޭނީ މި ބިލުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި ފުށުއަރާ ކަމަށް
ފާހަގަކުރައްވާފައި އެވާ ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް ވަނީ ޝާމިލްވެފައި ވާ ކަން ނުވަތަ ނޫން ކަން. ދެން އެ ފުރުޞަތު
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިއަދަކު ލިބިފައިވާތީ އެ ނުފެނޭ. އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިތާ ވަޑައިގެން ނެތް. އެހެންނަމަވެސް
ފަހަރެއްގައި މި ކަމަށް ތައްޔާރުވަޑައިގެން އިންނެވި މެންބަރަކު މިތާނގައި ހާޟިރުވެ އިންނެވި ކަމަށްވަނީވިއްޔާ އެ

މަފްޙޫމުތަކާ ދޭތެރޭގައި އެއްޗެއް ވިދާޅުލެއްވުން ވަރަށް މުހިންމުހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ. އޭރުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
އިނގޭނީ ކޮން ކޮން މަފްޙޫމުތަކެއް ތަޢާރުޟުވާތީތޯ މި އިޞްލާޙު އައިއްސަ މި އޮތީ. އަދި ރާވާފައި ވާ ހުރި ހުރިހާ
ކަމެއް ކުރިން ވެސް މިދެންނެވި ފަދައިން މީގައި ކަވަރުވެފައިވޭތޯ. ދެން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ
ބިލުގެ މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުން ބަލަމުން ގެންދިއުމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަ ނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއް ނެތް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި އެހެން ބޭފުޅުންގެ އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށްވަންޏާ އަޅުގަ ނޑުމެން ދަމާހިނގާ މިއަދުގެ މަސައްކަތަށް
އެޖެންޑާގައި އޮތް. އެއީ މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުން އަޅުގަ ނޑު
ހީވަނީ ކުރިއަށް ގެންގޮސް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މަސައްކަތް ވީހާ ވެސް ކުޑަ އަޑިކުރެވޭތޯ ބަލަންވީ. އެހެންވީމާ، މި އިދާރީ
ބޭފުޅުން މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުން ވިދާޅުވެ އެ ދެއްވާފައި ކުރިއަށް ގެންދަންވީ ނޫންތޯ އެހެން ބިލުތަކުގެ. ވަޙީދު،
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ ހަމަ މި މަސައްކަތްތައް ތަންކޮޅެއް އަވަސް ފަސޭހަ
ގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޓަކައި އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މި ކޮމިޓީއަށް އެއް ވަނަ މާއްދާއަށް
އިޞްލާޙު ގެންނަންޖެހޭނެ އިޞްލާޙެއް އޮތްތޯ އައްސަވައިދެއްވުން. އަޅުގަ ނޑުމެން އޭތި ކިޔުމުގެ ބަދަލުގައި.
އިޞްލާޙެއް ނެތް ކަމަށްވަންޏާ އަނެއް ދެ ވަނަ މާއްދާއަށް އިޞްލާޙެއް އޮތްތޯ. އެހެން އައްސަވާލުމަށްފަހުގައި ނެތް
ކަމަށްވަންޏާ އަނެއްކާ އަނެއް މާއްދާ، އޮތިއްޔާ އެއަށް ބަހުސް. އެހެންނޫނީ، ކޮންމެ މާއްދާއެއް މާއްދާއެއް ކިޔަން ފެށީމާ
ވަރަށް ވަގުތު ގެއްލޭ. ފަހަރެއްގައި އެއަށް އިޞްލާޙެއް ނެތް އެއްޗަކަށްވެދާނެ. އެހެން ވެއްޖެ އްޔާ އެއަށް ވަގުތު. އެ
ސަލާމަތްކުރުމުގެ ނިޔަތް އޮވެގެން މަސައްކަތަށް ވީހާ ވެސް ފަސޭހަ މިނެއް ގެނައުމަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑު ހިތަށް އެރީ
އިޞްލާޙެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އެ އެއްޗެއް ކިޔާށޭ އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ މާއްދާއަކަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެން:

ފުރަތަމަ މާއްދާ. ބުނެވެދިޔަ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުން.
5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ކޮމިޝަނުން މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެވެ. (ށ)- ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރަންވާނީ ކޮމިޝަނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި
ވަޖީބުތައް އަދާކުރެވޭ ފަދަ ލަޔާގަތާއި ގާބިލިއްޔަތު ހުރި މީހުންގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ސިފަތައް ފުރިހަމަވާ މީހުންނެވެ. (ނ)- ކޮމިޝަނުން އެއްފަހަރަކު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ ފަހަރަކު ބަޔަކުން އަކުރަކުން އަކުރަކުން މި އިޞްލާޙެއް އޮތްތޯ
ބޭފުޅެއްގެ ޚިޔާލު އޮތްތޯ ބައްލަވާލައްވާފައި ކުރިއަށްދާ ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އެއްކޮށް އެ މާއްދާގެ ހުރިހާ އަކުރުތައް
ކިޔުމުގެ ބަދަލުގައި އަކުރަކުން އަކުރަކުން ދާގޮތަށް. އެގޮތަށް ކުރިއަށް އިދާރީ ބޭފުޅުން ގެންގޮސްދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.
އެހެންވީމާ، މި 5 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ހުށަހަޅާފައި އޮތް ގޮތުގައި މި ފުރަތަމަ އަކުރަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ބަލާލަމާ ހިނގާ.
ބަލައިލާފައި އެއްވެސް އިޞްލާޙެއް ނެތް ކަމަށްވަންޏާ އެ އޮތްގޮތަށް ބާއްވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު މި 5 ވަނަ
މާއްދާ މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުން. މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އިޝަރާތެއް ނުކުރައްވާ . (ހ) އަށް.
އާދެ! ރޮޒައިނާ އެބަ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އެއްޗެކޭ ވިދާޅުވާން ބޭނުންފުޅުވޭ އެބަ.
އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަ ގޮތުގައި މި (ހ) އަށް ބަލައިލާއިރުގައި ޙަޤީޤަތު ގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 291 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ)ގައި ނޯވޭ ނަން ފޮނުވާނެ ވަކި ގޮތެއް އިނގޭތޯ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރައްވާނީ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގައި
ހާޟިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރި މެންބަރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރާ ބަޔަކު ކަމަށް މި އޮންނަނީ. ނަންތައް
ފޮނުވަންޖެހޭ ވަކި ގޮތަކަށް މި އެއްވެސް ވާހަކަ ޤާނޫނުއަސާސީއަކު ނޯވޭ. ވާހަކައަކީ މީގައި މި އޮންނަނީ ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް މެންބަރު ޢައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި ވާގޮތުގެ މަތިން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ ނަންތައް. އެހެންވީމާ، އެއީ ހަމަ ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވެސް ޤާނޫނުގެ ލިޔެވިދާނެ އެއްޗެއް
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް. ސީދާ މަޖިލީހަށް ނަންތަކެއް ހޯދައިގެން ހުށަހަޅަން ވިޔަސް ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންތަކެއް
ފޮނުވައި ގެން ނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، 5 ގެ (ހ) މިހާރު މި ޤާނޫނުގައި އޮތް
ގޮތަށް ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ ޙަޤީޤަތުގައި. މިހާރު 5 ގެ (ހ) މިހާރު ޤާނޫނުގައި އޮތް
ގޮތަކީ ވެސް ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ގޮތެއް ކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، ބަދަލުކުރަންޖެހޭ
ސަބަބެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުވިސްނޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެން އެއްވެސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެ ނެންގެވި ނުކުތާގައި؛ އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ އެބަ
އެދިވަޑައިގަންނަވާ. ފުރަތަމަ ރިޟާއަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މި ޙަޤީޤަތުގައި މި ކުރީގައި ޤާނޫނުގައި މި އޮންނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝް ވަރާއެކު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ ވާހަކަ، ނަންތައް ފޮނުވާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި
މިހާރުގެ ޤާނޫނު އޮތް ގޮތުން އެ އުނިކޮށްލަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދޭ މަޝްވަރާ އެ ތަންކޮޅު އުނިކޮށްލަނީ. އޭގައި
ބޮޑަށް ސިޔާސީ ކުލައިން އެއްކިބާވުމަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވެނީ އެ ތަންކޮޅު އުނިކުރާ ސަބަބަކީ އިނގޭތޯ.
އެއީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ސިޔާސީ ފިކުރުން އެއްކިބާވެގެ ން މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ބައެއް
ތިބެންޖެހޭ ތަނެއް އެ މެންބަރުންނަކީ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އެ ބޭފުޅުންގެ ނަންތައް މި ދަންނަވާ
މަޝްވަރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާއެކު އެކަން ކުރަން ވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ސިޔާސީ ކުލަ ޖެހިގެންދާނެ ކަމަށް
ފެންނާތީ އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރެވެނީ މި އިޞްލާޙު މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔާމިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
اله
ވެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު ޔާމިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މި ސިޔާސީ މި ނުފޫޒުން މީގެން ހަމަ ބޮޑަށް މި ވަންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ހަމަ
ސީދާ މުޠުލަޤަށް މީތި ދޭތީ ކަންނޭނގޭ. އެހެންނަމަވެސް ކުރީގައި މިއޮތް ގޮތަށް ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މަޝްވަރާގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ ގޮތަށް އޮތުން އެއީ މާ ފުރިހަމަ އަދި ހަމަ އެއާއެކު
މިނިވަންކަމާ އެއްކޮށް މި ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި މި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ މިނިވަންކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ޓަކައި ވަރަށް
މުހިންމު ކަމެއް. އެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް މި ހޮވިފައި މިއޮންނަނީ ވަކި ވަކި މެ ންބަރުންތަކަކަށް ވޯޓު ދީގެން
ރައްޔިތުން ހަމަ އިންތިޚާބުކުރާ މަޖިލީހެއް. ދެން ޗެކް އެންޑް ބެލެންސަށް ބަލާލިކަމުގައި ވިޔަސް މަޖިލިސް ތްރޫކޮށް މި
މަޝްވަރާގެ މަތިން މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާ ގޮތަށް އޮތް އޮތުން އެއީ މި ޤާނޫނީ ނިޒާމު ބަލާއިރު މާ ފުރިހަމަ ގޮތެއް
ކަމުގައި އަޅުގަ ނޑު މި ދެކެނީ. އަދި ހަމަ އެއާ އެއްކޮށް މިކަންކަން ސިޔާސީވުމުގައި ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

އަމިއްލަފުޅަށް މިކަން ނިންމެވުމުގެ ބަދަލުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދޭ މަޝްވަރާއެއް ގެ މަތިން މިކަން ކުރާ ގޮތަށް
އޮތް އޮތުން އެއީ ހަމަ މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމުގައި އަޅުގަ ނޑު ދެކޭތީ އަޅުގަ ނޑަކަށް ހަމަ ނުފެނޭ މި މާއްދާ
މިގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރާކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއީ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުމުގައި މި މާއްދާގައި ހިމެނޭ ހުރިހާ އަކުރުތަކަކަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން ރިޢާޔަތްކޮށް ބައްލަވާލައްވާފި ކަމަށްވަންޏާ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހީވަނީ މިހާރު ތި އުފެދޭ ސުވާލުގެ
ޖަވާބު. އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮންމެ އަކުރެއް ވަކިވަކިން އެހެން ވަކި ތަނަކަށް ލާފައި މުޅި ޕިކްޗަރ ނުފެނި އެހެން
ވިސްނާލީމަ ފަހަރެއްގައި ތި ސުވާލު އުފެދިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް މި އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން އޭގެ ތިރީގައި
ހުރި ނުކުތާތައް ބަލާލީމަ މި އޮންނަ ޕްރޮސެސް ވަރަށް ސާފުވެގެން އެބަދޭހެން. އެހެންވީމާ، މާ ބޮޑު މައްސަލައެއް އެ
ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑަކަށް ފާހަގަ އެއްނުކުރެވޭ އެ މުޅި ތަސްވީރަށް ބަލާލީމަ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި
ތިބޭފުޅުންގެ ސަމާލުމަކަށް ޓަކައި ދަންނަވާލީ މި ވާހަކަ. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ އަދި
ޢަލީ ޙުސައިން ވެސް ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ. ފުރަތަމަ އަޅުގަ ނޑު ރޮޒައިނާއަށް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ޢަލީ
ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑުމެން މި މުޅި މަންޒަރު ވެސް ބަލައިލާފިން އިނގޭތޯ. މުޅި މަންޒަރުގައި މިހާރު މި
އޮންނަ ގޮތުން ވިއްޔާމު ތި ވިދާޅުވާހެން މިއޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންތަކެއް ފޮނުވާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި މުޅި މަންޒަރު ވެސް ބަދަލުކުރެވިދާނެ ބޭނުމިއްޔާ. ކޮންމެހެން
ފުރަތަމަ ނުކުތާ އެގޮތަށް ބަދަލުކޮށްފައި ދެން ހުރި ނުކުތާތައް އެހެން އަޅުގަ ނޑުމެން ގެންދާކަން ނުޖެހޭ. ޙަޤީޤަތުގައި
ކުރީގައި އަޅުގަ ނޑުމެން ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނަށް ވެސް ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިގޮތަށް އޮއްވާ
ބަދަލު ގެނައީ. ބަދަލު ގެނެސްގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެއީ ހަމަ މިދިޔަ ދައުރުގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމެއް އޮއްވާ
އަޅުގަ ނޑުމެން ކުރި ކަމެއް ހަމަ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން އެކަން ކުރީ ވެސް. އެއީ ވެސް ހަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް
އެކަނި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް ބަސް ކިޔުމުގެ ފުރުޞަތު ނުބާއްވާވަންވެގެން އެގޮތަށް އެކަން ނުކުރާންވެގެން
އޭރުން އެ ސިޔާސީ ނުފޫޒު މާބޮޑަށް ވަންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީ. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކީ
ވަކި ޕާޓީއެއްގެ ބޭފުޅެއް. އެކަމަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ގިނަ ޕާޓީތަކެއް އެކުލެވިގެންވާ ތަނެއް. ގިނަ ޕާޓީތަކެއްގެ
މަޝްވަރާއާ އެކީގައި ކަންކަން ނިންމޭނެ ތަނެއް. އެހެންކަމަށްވާތީވެ އަޅުގަ ނޑުމެން ހަ މަ ކުރީ ދައުރުގައި ސިވިލް

ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު ވެސް ބަދަލުކޮށްފައި އޮތީ ސީދާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަންތައް ފޮނުވައިގެން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެ ނަންތައް ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ފާސްކުރާނެ ނަންތަކެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރަން
ފޮނުވާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، މިހާރު މަތީގައި މިއޮތް ގޮތަށް ބާއްވާ ވާހަކަ އަޅުގަ ނޑު މިދަންނަވާ ސަބަބަކީ ތިރީގައި ހުރި
މާއްދާތައް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަދަލުކުރެވިދާނެ ހަމަ މިދެންނެވި ގޮތަށް ކުރީގައި. އަޅުގަ ނޑަކަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ ވަކި
ސަރުކާރެއް އޮތީމާ ވަކި ގޮތަކަށް ހަދަން އަޅުގަ ނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަންވާނެ ކަމަކަ ށް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު
އޮތްއިރުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤަބޫލުކުރެވުނު ރައްޔިތުން ގެ މަޖިލީހަށް ނަންތައް ހުށަހަޅައިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ކަމަށް ނަންތައް ފާސްކުރަން ޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނު ވެސް ބަދަލުކުރީ.
އެހެންވީމާ، ދެން މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެހެން ގޮތަކަށް ފެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުވިސްނޭ. ކޮންމެ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެއް ހުއްޓަސް ހުންނާނީ ކޮންމެވެސް އެއް ޕާޓީއެއްގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެއް. ހަމަ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލިސް އޮންނާނީ ހަމަ އެކި ޕާޓީތަކުގެ މައްޗަށް އެކުލެވިގެންވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެއް ގޮތުގަ. ދެން މިހާރު ހަމަ
ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެޖޯރިޓީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިއޮތީ. ތިބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ނަމެއް މިތަނުން ފާސްވާނީ. އެހެންނަމަވެސް
އެހެން މީހުންނަށް ވެސް އެކަމުގައި ބަސްހުކޮށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ އެހެން ޕާޓީތަކަށް ވެސް ފުރުޞަތު އެބަ ލިބޭ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަން ހުށަހަޅައިގެން އެގޮތަށް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔައިމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް އެގޮތަށް
ފެންނާތީވެ ފުރަތަމަ މާއްދާ ބަދަލު ނުކުރާ ވާހަކަ އަޅުގަ ނޑު މިދަންނަވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވެސް އެބަ
އެދިވަޑައި ގަންނަވާ! ޢަލީ ޙުސަ އިނަށްފަހު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. ދެން އަޅުގަ ނޑު
ހަމަ ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، ދެން މި މާއްދާ މުޅި މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ވިސްނުންފުޅު
ގެންގުޅުއްވުމަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި މަސައްކަތް ނިންމުމުގައި ވެސް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ކަމެއް. އެހެންނޫނިއްޔާ މުޅި
ތަސްވީރުން ތަންކޮޅެއް ނަގައިގެން އަޅުގަނޑުމެން މިކަމަށް ބަހުސްކުރަންޏާ މިކަމެއް ނުއެއް ނިމޭނެ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަން ބޭނުން މުޅި މާއްދާއަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވޯޓަށް ވެސް އެހޭނެ. އަހާއިރުގައި
ޚިޔާލު ތަފާތު ވެއްޖެއްޔާ އެ ޚިޔާލު ތަފާތުވާ ދެ ގޮތެއްގެ ތެރެއިން ގޮތެއް ނިންމުމަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ދަތުރުކުރެވޭނީ މުޅި މާއްދާއަށް. އެހެންވީމާ، މުޅި ތަސްވީރަށް ބެއްލެވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަ ނޑު ހަމަ
ދަންނަވާލަން. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން ފުރަތަމަ ވާހަކައަކީ، މި ޤާނޫނު، މި އިޞްލާޙު
އިނގޭތޯ މި ބިލު ހުށަހެޅި ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައި މިއޮންނަނީ ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް
1112 ވަނަ އަހަރު ޢަމަލުކުރަން ފެށިއިރު ޢަމަލުކުރަމުންދިޔަ ޤާނޫނު ތަކުގައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން
ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟުވާ ކަންކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް ޓަކައި އެކުލަވާލަންޖެހޭ ބިލުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބިލެއްގެ
ގޮތުގަ. އަދި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 229 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 292 ވަނަ މާއްދާއަށް ނިޔަލަށް
ހުރި މާއްދާތައް އެ ބަޔާންކުރާ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތަކަށް ފުށުއަރާ
ކަންކަމުގައިވާތީއޭ، އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ މިހާރު މިއޮތް ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ އެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ
229 އިން 292 އާ ދޭތެރޭގައި ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހުރި މާއްދާތަކާއި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނާ
ފުށުއަރަނީ ކޮން ކަންތައްތަކެއް ކަމެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ހަމަ ނުފެނޭ. ދެން ޚާއްޞަކޮށް ހުށަހަޅާފައި މިއޮތް އިޞްލާޙުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން މިހާރު ބަހުސްކުރަމުންދަނީ 5 ވަނަ މާއްދާއަށް ކަމަށްވާއިރުގައި 5 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު
ޤާނޫނުއަސާސީއާ ފުށުއަރަނީ ކޮން ކަމެއްކަން ކޮން މަފްހޫމެއްކަމަށް އަޅުގަ ނޑަކަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނުފެނިގެން
މިއުޅެނީ. ކިޔާކިޔާ ވެސް ނުފެނިގެން މިއުޅެނީ. ދެން އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިއިރުގައި 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި
އިޞްލާޙުގެ މިއިންނަނީ އެންމެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި އަޅުގަ ނޑަކަށް ނޭނގެ މިހާރު މިއުޅެނީ ސަރުކާރުގެ
އޮފީސް، އަޅުގަ ނޑަށް މި ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބިލަށް ބަލާލީމަ ހީވަނީ ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުން މެންބަރުން ނަގަން
އުޅޭކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަ ނޑަށް ދޭހަވަނީ. އެ ވީހާ ވެސް ބޮޑަކަށް ޤައުމުގެ އެކި އިދާރާތައް ތަމްސީލުވާނެ ގޮތަކަށް
ވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބާރު އަޅަންވާނޭ މިއޮންނަނީ. ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި މިއޮންނަނީ ވީހާ
ވެސް ބޮޑަކަށް ޤައުމުގެ އެކި ދާއިރާތައް ތަމްސީލުވާނެ ގޮތެއް ވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބާރު އަޅަންވާނޭ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބިލުހެން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟުވަނީ ޙަޤީޤަތުގަ.
ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި މިއޮތް އޮތުން އޮތްގޮތަށް މި 5 ވަނަ މާއްދާގައި އޮތް އޮތުމާއި
ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟުވަނީ ކޮން ތަނެއްކަމެއް ހަމަ އަޅުގަ ނޑަކަށް އެއްގޮތަކަށް ވެސް ބަލާބަލާ ނުފެނުނު.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަކަށް ހަމަ ނުފެނޭ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ބިލުގައި ހުށަހަޅާފައި މިއޮތް ބިލުގެ މިއޮތް 5 ވަނަ
މާއްދާއަށް އިޞްލާޙު ގެންނަންޖެހޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ހަމަ ރެކޯޑަށް
ޓަކައި ދަންނަވާލީ.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަ ނޑުގެ ވާހަކަ ފެށުމުގައި އިޝާރާތްކޮށްލިތަނަށް މި އާދެވުނީ. އެއީ މި
ބިލު ހުށަހަޅާފައި މިވަނީ ޤާނޫ ނުއަސާސީގައިވާ ބައެއް މަފްހޫމްތަކާއި ޚިލާފު ބައެއް ކަންތައްތައް މި ޤާނޫނުގައި ހުރެގެން

ކަމަށް ބިލު ހުށަހެޅި ފަރާތުން ވިދާޅުވާއިރުގައި އެ ޚިލާފުވާ ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިކަން އެބަޖެހޭ އަޅުގަ ނޑުމެނަށް
އޮޅުންފިލުވައިދެއްވަން. ދެން އޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނީ މިއަށް ފުރިހަމައަށް އިންސާފުކުރަން. ދެން މިހާރު
ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަ ނޑު ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިވާ މެންބަރުން ޢައްޔަނުކުރުމާ ބެހޭގޮތުން އޮތް
އެއްޗަކަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބިލާއި އަދި މިހާރު އޮތް ޤާނޫނާ އަޅާ ބަލައިލާއިރު ޤާނޫނުއަސާސީން އަޅުގަ ނޑަށް
ފާހަގަވަނީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި
ބުނެފައިވާ ކަމަށް. މިހާރު އެ ޝަރުތު ހަމަ މީގައި ވެސް އެބަ ހަމަވޭ. މިހާރު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި ވެސް
އެބައޮތް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ މެންބަރުން ޢައްޔަނުކުރާނީ. އެހެންވީމާ، މައްސަލައެއް ނެތް. ދެން އޮތީ ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުންނަށް ޢައްޔަނުކުރުމާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 291 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި
މިއޮންނަނީ ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތު ގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ ނަންތަކެކޭ. އެހެންވީމާ، މުޅިން
ބާރު ދޫކޮށްލާފައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިއޮތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް. ނަން ހުށަހަޅަނީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ ކަ ނޑައަޅަންވީ
އަޅުގަ ނޑުމެން ޤާނޫނުގަ. މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި ވެސް އަދި މިހާރު މިއޮތް ޤާނޫނުގައި ވެސް އެބައޮތް
އެ އިޖުރާޢާތު ބަޔާންކޮށްދީފަ. އެހެންވީމާ ވެސް އަޅުގަ ނޑަކަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ މި ބައެއް މި ކަވަރުނުކުރާ ބައެއް
އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ. ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާގޮތުގެ މަތިން، ޤާނޫނުގައިވާގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ
ނަންތަކޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ހަމައަށް ނަންތައް އަންނަންވީ ގޮތް މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުގައި ވެސް އެބައޮތް. މިހާރު
ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި ވެސް ހަމަ އެބައޮތް އެ އިޖުރާޢާތު ބަޔާންކޮށްފަ. މައްސަލައެއް ނެތް. ދެން މިއޮތީ
އަޅުގަ ނޑު މި ދެންނެވިހެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރާ ބަޔެކޭ އެ ހުށަހެޅޭ ނަންތަކުގެ
ތެރެއިން. އެ ޕޮއިންޓު ވެސް އެބައޮތް މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުގައި ވެސް. އަދި ހަމަ އެފަދައިން ހުށަހެޅިފައި އޮތް
އިޞްލާޙުގައި ވެސް. އެކަމަކު މިހާރު މިއޮތް ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި އަޅުގަ ނޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ ތަންކޮޅެއް
އެބައޮތް. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއަކު ނުބުނޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން އެކަން ކުރާ ވާހަކައެއް.
މަޝްވަރާއެއް މީހަކު ދީފިއްޔާ އެ މަޝްވަރާއެއް ޤަބޫލުކުރުމާއި ނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ މަޝްވަރާ ހޯދާ ފަރާތަށް
އޮންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ. ކަމަކާއި ދޭތެރޭ އަޅުގަ ނޑުގެ މަޝްވަރާ ތިޔައިން ބޭފުޅަކު ހޯއްދަވައިފިއްޔާ
ކޮންމެހެން ތިބޭފުޅުންނަކަށް ލާޒިމެއް ނުވާނެހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެ މަޝްވަރާއާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރާކަށެއް.
އެކަމަކު ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނަނީ އެހެނެއް ނޫން. ޤާނޫނުއަސާސީ މި ބުނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގެ
އަޣްލަބިއްޔަތުން ކަ ނޑައަޅާ ބަޔަކު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްކުރަންވާނޭ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މަޝްވަރާގެ މަތިން މިކަން ކުރަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ މި ޤާނޫނުގައި، މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުގައި އެއޮތް ބައި، މަޝްވަރާގެ
ބައި އެތާނގައި ނެތުން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީ މިހާރު ލިޔެވިފައި އޮތްގޮތާއި އެއްގޮތް ކުރުމަށް ޓަކައި
ހިމަނަން ރަނގަޅު ކަމެއްހެން. އެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާގެ މަތިންނެއް ނޫން އެކަން ކުރަނީކީ. ރައްޔިތުންގެ

މަޖިލީހުން ނި ންމާ ގޮތަކަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެކަން ކުރައްވަން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު
ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުގައި އޮތް ޢިބާރާތް އަޅުގަ ނޑަށް މި ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު މިތާނގައި އެ ތަޢާރަޟުވާ
ތަޢާރަޟުވުން ބަޔާންކޮށްދެއްވަން ނެތް ކަމުގައި ވިޔަސް އެ މެންބަރުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި އަޅުގަ ނޑަށް މި ބަލައިލާ
ވިސްނާލާ ހަދާއިރު އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ މަޝްވަރާގެ މަތިންނޭ ނެތުން ރަނގަޅުހެން. މަޝްވަރާގެ މަތިންނޭ އޮތީމަ
މިދެންނެވި ތަންކޮޅު އެބައާދޭ. މަޝްވަރާ ޤަބޫލުކުރުމާއި ނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ފަރާތަކަށް އެބައޮ ވޭ. އެހެންވީމާ،
މިހާރު މިއޮތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޔަކު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްކުރަންވާނޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު
ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ވާހަކަ ބުނެފައި އޮތްގޮތާއި އަދި އޭގެ ރޫޙާއި އެއްގޮތަށް އެކަން
ހިނގުން ލާޒިމުކުރާ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ. ވަރަށްބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މި މާއްދާގެ އެހެން ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ވެސް މިހާރު މެންބަރުން ބައްލަވާލައްވާފައިހެން
އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، ބައެއް މާއްދާގެ ބައެއް އަކުރުތައް ކުރީގައި އޮތް ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގާތްގަ ނޑަކަށް ހުރި ވާހަކަ.
އެހެންނަމަވެސް މުޙައްމަދު ޙުސައިން، ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރައްވަނީ އެންމެ ފަހު ނުކުތާ،
(ބ). (ބ) މީގެ ކުރީގެ ޤާނޫނުގައި އޮތްގޮތަށްވުރެ މާބޮޑަށް ވެސް މި މާއްދާގެ (ބ) ހިތްފަސޭހަކޮށްނޭ މިއޮތީ.
ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރޫޙާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން އޮތްކަމަށް އެ ފާހަގަކުރައްވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ނުކުތާ އެ މަނިކުފާނު
އެ ފާހަގަކުރެއްވީ ކޮމިޓީގަ. ދެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެއްވެސް އެއްޗެއް މި މާއްދާއަށް ވިދާޅުވާން އޮތްތޯ ފުރުޞަތު
އަޅުގަ ނޑު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޙީދު.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑު މީގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ
ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަފްޙޫމަށް ބަލައިލާއިރު ގައި ދެންމެގައި އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ވެސް އެ ފާހަގަކުރިހެން
ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސަކު ވެސް ޢައްޔަނުކުރުމާއި އަދި މި ކަންތައްތައް ކަ ނޑައެޅުމުގެ ވެސް މި
ގެންގުޅެނީ އުސޫލެއް. މި އުސޫލުތައް ކަ ނޑައެޅުމުގައި މިއޮންނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވާ ނަންތަކުގެ ތެރެއިން ނަންތަކެއް ކަ ނޑައަޅައިގެން ގެންދިއުމުގެ އުސޫލެއް މިހާރު
ގާއިމުކުރެވިގެން މިދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެކަމަކީ އެއީ އެގޮތަށް އެއްގޮތަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ހާލަތެއްގައި އެއްގޮތަކަށް
ޢަމަލުކުރުމަކީ އެއީ ޤާނޫނީ ނިޒާމު ތެރެއިން ހިމެނޭ ކަންތައްތަކެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ބަލައިގެން އަޅުގަ ނޑު
ދެކޭގޮތުގައި މިހާރު މިއަށް އައިސް މިހުރި އިޞްލާޙުތަކަކީ އޭގެ ޒާތުގައި މިސާލަކަށް ދަންނަވާކަމަށް ވަންޏާ އޭގެ (ހ)

އަށް ދެންމެ އައިސް ހުރި އިޞްލާޙުތަކަކީ ކުރީގެ ޤާނޫނުގެ އޮތްގޮތާއި ދާދި އެއްގޮތް ކަމަށް ބުނެފައިވާއިރުގައި ބަހުގެ
އަކުރަކުން އެ ބޭނުންކުރާ ބަހަކުން އޭގެ ޒާތުގައި ތަފާތު ފުޅާކުރެވި، މާނަކުރެވި، ހަނިކުރެވި މިގޮތަށް ހަމަ
ބަހުސްކުރެވިދާނެ އެއްޗެއް. އޭގެ ޒާތުގައި އެ މާބޮޑު ބަހުސްތަކެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެނަށް އެކަން ކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު މިހާރު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިޞްލާޙުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެބަ ލިބިގެންދޭ. އެ ސަބަބަށް ޓަކައި
އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާނީ އެއީ ވިސްނުމުގައި ފަހަރެއްގައި އެއީ އެއްގޮތް ކަމަށް ބެލެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް އޭގެ ޒާތުގައި
އެކަން އެ ކުރެވިގެން އެ ދިޔަ އީ ނުވަތަ އޭތި ބަދަލުވެގެން އެ ދިޔައީ އޭގެ ޒާތުގައި އެހެން މާއްދާތަކާއި ނުވަތަ އެހެން
އަކުރުތަކާއި ގުޅިގެން ދިޔައިމަ ދެން އޭގެ މަފްޙޫމުތައް ބޮޑަށް ބެލެވިގެންދާނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މިއަންނަނީ. ނިކަން
ބައްލަވާލައްވާ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މީގައި އިޞްލާޙުތަކެއް މިގޮތަށް އައިސް ހުންނައިރު ކޮމިޓީ ސްޓޭޖުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ. އެއީ އަސްލު އަޅުގަ ނޑުމެން ފްލޯރއަށް ގެންދިއުމުގެ
ކުރިން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާ ފުރުޞަތަކީ. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންކުރަމުން ދާއިރުގައި
މިދަންނަވަނީ ފުރަތަމަ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢައްޔަނުކުރާނީ މި މާއްދާގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ. ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެންމެންނަށްމެ އެބައެނގޭ ހުރިހާ ކޮމިޝަންތަކަށް
ވެސް މީހުންގެ ނަންތައް މިފޮނުވަނީ ކޮން ބޭފުޅަކު ކާކުކަން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ފޮނުވާ ނަންތަކުގެ އެއޮތީ
ގާއިމުކުރެވިފައި އޮތް ގާއިމުކުރުމެއް އެއޮތީ. އެންމެން އެއަށް ޤާނޫނީ ނިޒާމެއް ކަ ނޑައެޅިފައި އެއޮތީ. އެހެންވީމާ، އެއާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން މި (ހ) މިގޮތަށް ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި މީތި އައިސް އޮތީމަ އެއޮތީ ކުރުކޮށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
އޭތި ނޯޅޭގޮތަށް އެ މަފުޙޫމު ރަނގަޅަށް ގާއިމުކުރެވިފަ. އެހެންވީމާ، މި އިޞްލާޙު މިގޮތަށް ކުރުކޮށް އައިއްސަ އޮތް
އޮތުމަކީ އެއީ ޤާނޫނީ ގޮތުން މިކަމުގައި އަންނަންޖެހޭ ކުޑަ ނަމަވެސް އިޞްލާޙެއް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު ދެކެނީ. ދެން އެ
ތަޢާރަޟުވާ ވާހަކަ ވިދާޅު ވެއްޖެ. ތަޢާރަޟުވުމުގެ މާނައަކީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ
ޤާނޫނުއަސާސީ މި ފާސްވުމުގެ ކުރިން، މިހާރު މި ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ ޤާނޫނުއަސާސީ ފާސްވުމުގެ ކުރިން ވަރަށްގިނަ
ޤާނޫނުތަކެއް އެބަހުރި އަސްލުގައި ތަޢާރަޟުވާ ޤާނޫނުތަކެއް ، މާއްދާތަކެއް. އެ މާއްދާތައް އޭގެ ތެރެއަށް ބަދަލުކުރުމުގެ
ތެރެއިން އެހެން ހުންނަ ތަޢާރަޟުވާ ކުދިކުދި މާއްދާތަކާއި ބަސްބަހާއި މި ކަންތަކުގެ ވާހަކަ އަސްލު އެ ވިދާޅުވަނީ.
އެހެންވީމާ، މިހެން ބަހުން އައިއްސަ ހުންނަ ތަޢާރަޟުވުންތަކާއި، މިހެން ބަހުން އައިސް ފުރޮޅޭގޮތަށް ހުންނަ
މާނަތަކާއި އޭގެ އިތުރު މާނަތައް ނުނެގޭގޮތަށް މިކަން ވަރަށް ސާފު ޢިބާރާތުން މިއަންނަނީ އެއް މާއްދާއިން އެއް
އަކުރަކުން އަނެއް އަކުރަކުން ގުޅެމުން ލާމެހެމުން މިއަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ދެކޭގޮތުގައި މީ މާބޮޑު ބަހުސެއް
އޮތް ކަމެއް ނޫން. މި ބަހުސްގެ ތެރެއަށް މާބޮޑަށް ވަދެވިގެންގޮސް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ވަގުތުތައް ދިގުލައިގެން ދިއުން
ވެސް ހަމަ މި ކިޔެނީ ހަމަ އެކައްޗެއް. އެހެންވީމާ، އޭތި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަދަލުކޮށްލަން ޤާނޫނީގޮތުން ލިބިގެންވާ
ވަގުތަކީ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުން ޢައްޔަނުކުރާނެ މި މާއްދާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ. އެ

ފޮނުވަނީ ކޮންތާކަށްތޯ ބަލާއި ރުގައި މިއޮންނަނީ އެހެން މާއްދާތަކުގެ މި ކަ ނޑައަޅަނީ ކޮންތާކަށްތޯ ފޮނުވަނީ.
ފޮނުވައިގެން ކޮންބައެއްތޯ ފާސްކުރަން މިޖެހެނީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެއް ނޫން ފާސްކުރައްވަނީކީއެއް. އެހެންވީމާ، އެ
މާއްދާ އެހެން އޮވެދާނެ ކަމަށް ހީކުރައްވާފައި ކަންނޭނގެ ބައެއް ބޭފުޅުން އޭގެ ޚިޔާލުގެ ތަފާތުވެގެން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ސީދާ ކޮމިޝަނަށް ބޭފުޅުން ޢައްޔަނުކުރައްވާ ހުރިހާ ކަމެއް ނިންމާފައި ޢައްޔަނުކޮށް ހުރިހާ ކަމެއް
ނިންމަނީ. އޭގެ ޒާތުގައި ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ޖާގަ މި ދެނީ ހަމައެކަނި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި
ލިބެނީ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ލިބިފައި އޮތް ޙައްޤެއް ނުވަތަ ބާރެއް އެއްވެސް ހާލެއްގައި މީހަކު
ނިގުޅައިގަނެވުނީކީ ނޫން. އިތުރު ޔަޤީންކަމެއް މިދެނީ މިކަން ކުރައްވާނީ އެހެން ކޮމިޝަނަށް ބޭފުޅުން ވެސް ނަންތައް
ފޮނުވާގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ. ފަހަރެއްގައި މިއަދުގެ ސަރުކާރާ ދޭތެރޭގައި ބައެއް ފަހަރު
ހިތްހަމަޖެހިވަޑައިނުގަތީމާ ބައެއް ފަހަރު މިހާރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވާ ނަންތަކަށް ނުވަތަ އެކަން ކުރަން އޮތުން
އެހާ ބުއްދިވެރި ކަމަކަށް ފަހަރެއްގައި ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް ހީފުޅުނުވެދާނެ. އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އިދިކޮޅުގައި
ތިބިއިރު އެކަހަލަ އެއްޗެއް ހީވި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން ވެސް ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ ހަމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
އޭރެއްގައި ލިބިފައި ހުންނެވި، އެއީ ދައުލަތުގެ އެންމެ މަތީ ވެރިޔާ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ލިބިފައި ހުންނަ ހުރިހާ
މުއައްސަސާތަކަށް މިގޮތަށް މީހުން ކަ ނޑައެޅުން ނުވަތަ ނަންތައް ކަ ނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދީފައި މިއޮންނަނީ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަންތައް ފޮނުވާގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ނަންތައް ފޮނުވުމަކީ އަދި އެ ނަންތައް ފާސްވުމެއް
ނޫން. ފާސްކޮށް ހުރިހާ ކަމެއް މި ނިންމަން މިޖެހެނީ ހަމަ މަޖިލީހުން. އެހެންވީމާ، މީގައި މި ޤާނޫނަށް މިއައި
އިޞްލާޙަކީ މުޠުލަޤުކޮށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައި މިއޮތީ ނަންތައް ފޮނުވާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ކަމަށް މަޖިލީހަށް. އެހެންވީމާ، ދެންމެގައި ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވެސް އެ
ވިދާޅުވިހެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މީގައި މަޝްވަރާއޭ އޮތީމަ، ނުވަތަ މަޝްވަރާއަކީ މީހަކަށް ދޭ އެއްޗެއް. ލަފައެއް
ނުވަތަ އެ ނޫން ކަމެއް. އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮތުމަށްވުރެ މީތި ސާފޭ މިހާރު މިހެން އޮތީމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު
ދެކޭގޮތުގައި މީގައި މާބޮޑު ބަހުސެއް އޮތް ކަމެއް ނޫނޭ މީކީއެއް. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޔާމީން ކުރިން ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަތީ. އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީމަ އަޅުގަ ނޑު، ޔާމީން އިޝާރާތްކުރައްވަނީ މިހާރު
ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލައްވާފައި ރޮޒައިނާއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާއަށް
އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
އައްޑު މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ވަޙީދަށް ޝުކުރު އަދާކޮށްލަން ދެންމެގައި ތި ވިދާޅުވި ވާހަކަ ތި ވިދާޅުވި ރޫޙު އަޅުގަ ނޑަށް
ބަލައިގަނެވޭ. އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެން މީގެ ކުރީގައި ވެސް ކަންތައްތައް ކޮށްފައި މިހިރީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ މަޖިލީހަށް
އެގޮތަށް ފެނިގެން. ވާހަކައަކީ މަޖިލީހުން އެ ނަންތައް ހުށަހެޅުމަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުށަހެޅުމަށްވުރެ އެ ނަންތައް
ހުށަހެޅުމުގައި އޭގައި މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ކަމަށްވާތީވެ އެކްޒެކެޓިވްގެ ދަށުގައި އޮންނަ ބަޔަކަށް މިނިވަން
މުއައްސަސާތައް ނުހެދުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން އެ އިޞްލާޙު ގެނައީ ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނަށް ވެސް.
އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ދަންނަވާލާނަން 12 ޖުލައި 1121 ވަނަ ދުވަހު ގެޒެޓުކުރެވިފައި މިއޮތް ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ
ޤާނޫނަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އޭރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގެނެއްސަ އޮތް އިޞްލާޙަކީ ހަމަ (ހ) މިއޮތްގޮތަށް ބޭއްވުން
މައްސަލައެއް ނެތް. ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުން ޢައްޔަނުކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ. (ށ) އަޅުގަ ނޑުމެން ބަދަލުކޮށްފައި މިއޮތްގޮތަކީ ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ނުވަތަ މެންބަރެއް
ޢައްޔަނުކުރަން ބޭނުންވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު އެކަމަށް އެދޭ ފަރާތްތައް ހޯދުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން
ޢާއްމުކޮށް އިޢުލާނުކޮށް އެކަމަށް އިޖާބަދޭ މީހުންގެ ނަންތައް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީން
ދިރާސާކުރައްވައި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނޭ. މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ނަންތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި
މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރާ މެންބަރުން ނުވަތަ މެންބަރެއް ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ކަމަށް
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަނުކުރަންވާނޭ. މިއީ ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެނިގެން 1121 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަ ނޑުމެން
ގެނެއްސަ އޮތް ބަދަލެއް އޭރު ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން. އެ ބަދަލު ގެންނަންޖެހުނީ ވެސް ހަމަ އޭގެ ކުރިން
ކޮމިޝަންތަކަށް މީހުން ޢައްޔަނުކުރަމުން ދިޔައިރުގައި ހިނގައިދިޔަ ކަންތައްތަކަށް ބަލާފައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ނަންތައް ހުށަހެޅުއްވީމަ ޙަޤީޤަ ތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށްވުރެ ބޮޑަށް ސިޔާސީވެގެން ދާކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ވެސް ހަމަ ޤަބޫލުކުރެވިގެން. އަދި އޭރުގައި ހަމަ އަޅުގަ ނޑު މި ދައްކާ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން ގެންދެވީ މިހާރު ހަމަ
ސަރުކާރުގައި ތިއްބެވި މިހާރު ހަމަ މަޖިލީހުގައި ޕީ.ޕީ.އެމް ތަމްސީލުކުރައްވަމުން ގެންދެވި ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑުގެ ހުށަހެޅުމަކީ ވަކި ރައީސެއް ހުރީމަ ވަކި ގޮތަކަށް ކަންތައް ނުކުރައްވާ، އޭރު ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
ޤަބޫލުކުރެވުނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިކަން މިގޮތަށް ކުރާށޭ. މިއަދު ވެސް ހަމަ އަޅުގަ ނޑު މި ހުށަހަޅަނީ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެގޮތަށް މިކަން ކޮށްދެއްވުމަށޭ. އެއީ އޭރުން އަޅުގަ ނޑު ކުރިން ވެސް މިދެންނެވިހެން ހުރިހާ
ޕާޓީތަކަކަށް ވެސް ވާހަކަދައްކަން ލިބި މަޝްވަރާކުރެވިގެން ނަންތަކެއް އަންނާނޭ. ތިބޭފުޅުންނަކަށް މީގައި ގެއްލުމެއް
ނެތޭ. އެއީ މިހާރު ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުންނެވި ޕާޓީގެ ބޭފުޅުންނޭ މި ހުންނެވީ މިތަނުގައި. އެކަމަކު ތަފާތަކީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންތައް ފޮނުވާއިރުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ސިޔާސީވެގެން ބައެއް ނަންތައް، ކުރިމަތިލީ ކޮން
ބައެއްކަން ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކަށް ނޭނގެ. ހަމަ ވަކި ޕާޓީއެއްގެ ވަކި ބަޔަކު އެކަނި

ފޮނުވެނީ. އެކަމަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަންތައް އިޢުލާންކުރީމަ މިނިވަން މުއައްސަސާ ކޮމިޓީ އަށް އެނގިގެންދޭ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ކޮން ބައެއްކަން ކުރިމަތިލީ. ކޮން ފެންވަރެއްގެ ކޮން ބައެއްކަން ކުރިމަތިލީ. ރައްޔިތުންނަށް ވެސް
ހާމަވެގެންދޭ. ދެން އޭގެ ތެރެއިން އެކަމަކު ހޮވިގެން ދާނީ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ހަމަ ސިޔާސީކޮށް.
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވިޔަސް، ތިބޭފުޅުން މިތަނުން ޢައްޔަންކުރެއްވިޔަސް ހަމަ އަންނާނީ ހަމަ އެއް ބައެއް.
ޕީ.ޕީ.އެމުން ހަމަ ބޭނުންވާ ބައެއް އަންނާނީ. އެކަމަކު ތަފާތަކީ މިގޮތަށް މިކަން ކުރީމަ އެހެން ޕާޓީތަކަށް ވެސް ބަހެއް
ވެސް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު އެބަ ލިބެއޭ. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި މިނިވަންކަން މާ ބޮޑޭ އެއްފަޅިން ވާހަކަދެއްކުމަށްވުރެ.
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ހުރިހާ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ތިބި ހުރިހާ ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން ތިބި
ތަނަކަށްވާތީ. އެހެންވީމާ، އެ ދުވަހު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ސިވިލް ސަރވިސް ޤާނޫނަށް މި ބަދަލު މިގޮތަށް ގެންނަން
ފެނުނީމަ މިއަދު ނުފެންނަންވީ ސަބަބެއް އަޅުގަ ނޑަކަށް ވަކި ނުފެނޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބަދަލުވީއޭ ކިޔާފަ.
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ނޫން އަޅުގަ ނޑުމެން ޤާނޫނުތައް މި ހަދަނީ. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤާނޫނުތައް އިޞްލާޙު
އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކުރަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހާލަތަށް ބަލާފައި ތަޖުރިބާތަކަށް ބަލާފައި މީގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ
އެހެން ގޮތެއް ކަމަށް ފެނުނީމަ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަ ނޑު ހަމަ އަދިވެސް ހުށަހަޅާލަނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން މި ބަދަލު ގެނައި ގޮތަށް މި މާއްދާތަކަށް މި ބަދަލު ގެންނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޔާމީން އަނެއްކާ ފުރުޞަތަކަށް އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ. މިހާރު ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ރޮޒައިނާ މި މާއްދާ އިޞްލާޙު ކުރުމުގައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ދިރާސާކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ހުށަހެޅުމަށް
ރިޢާޔަތްކުރެވެމުންދާއިރުގައި ހުށަހެޅުމެއް ގޮތުގައި އެ ހުށަހަޅުއްވަނީ މުޅި އެތި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން އެ
ނަންތައް އައިސްގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފޮނުވައިގެން ގެންދާ ގޮތަކަށް. މުޅިން އެހެން ތަސްވީރަކަށް އެ
ހުށަހަޅުއްވަނީ އަ ޅުގަ ނޑު ދެކޭގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑު ނޯޓްކޮށްފިން. ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޔާމީނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން. މި ވަގުތު ޤާނޫނުގައި އޮތީ އަދި މީގެ ކުރިން ޤާނޫނުގައި އޮތީ
ވެސް ހެދިފައި އެގޮތަކަށް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް އައު ހުށަހެޅުމެއް އެ އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، ޔާމީނަށް އަޅުގަ ނޑު
ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ދެން އިތުރު މެންބަރުންނަށް، މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވެސް އަނެއްކާ ފުރުޞަތަކަށް
އެދިވަޑައިގެންފި. ރިޟާ ވެސް ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޭގެ ކުރިން އޮތީ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ޔާމީން. ދެން
ރިޟާ. ދެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް.
اله
ވެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު ޔާމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަ ނޑު މެންބަރު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަ ނޑު
މިހެން މި ތާއީދު އަޅުގަ ނޑު މި ކުރަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރުތައް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މި ދައުރު އަޅުގަ ނޑުމެން
އަމިއްލައަށް މި ހަނިކުރަމުން ހަނިކުރަމުން މިހާތަނަށް ވެސް މިގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، މީގައި ވެސް ހަމަ މިހާރު މި
ލާފައި އޮތް ގޮތުން މި ހަނިވަމުން މި ދަނީ. ދެން އެއަށްވުރެ ފުރިހަމަ ގޮތެއް މިހާރު ހުށަހެޅިގެން ރޮޒައިނާ އާދަމް އެ
ހުށަހެޅުއްވީ. އެހެންވީމާ، އެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރެވޭތީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރޮޒައިނާގެ ހުށަހެޅުމަށް ދެންމެ ޔާމީން ތާއީދު އެ ކުރެއްވީ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔާމީން. އެކަން ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން
ނޯޓްކޮށްފައި އަޅުގަ ނޑު މި ވަގުތު ސަލާމަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ރިޟާ އަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިތުރު ވާހަކަ ނުދައްކާ.
ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މީގެ ކުރީގައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކޮމިޝަނުން ނިންމައިފިން، މި ކޮމިޓީން
ނިންމައިފިން ޕީ.އައި.ސީ އަށް ވެސް މެންބަރުން ޢައްޔަންކޮށް އަދި އޭ.ސީ.ސީ އަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން މެންބަރުން
ޢައްޔަންކޮށްފިން. އެހެންވީމާ، މި ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދިޔައީ ރައީސް އޮފީހުން
ކުރައްވާ އިޢުލާނާ ގުޅިގެން އެކަމަށް އިޖާބަދެއްވާ ބޭފުޅުން ކުރިމަތިލައްވައިގެން އެ ނަންތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
މަޖިލީހަށް ފޮނުވީމަ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށްފައި އަޅުގަ ނޑުމެން އެ ފަރާތްތަކަށް ދޭންވާ ޙައްޤު
މާކްސް ދީގެން އަޅުގަ ނޑުމެން މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ފޮނުވައިގެން ފާސްކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ އެކަހަލަ އެއް
މުއައްސަސާ މި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަކީ ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު
ޤާނޫނު އޮތްގޮތަށްވުރެން ފުރިހަމަ މި އިޞްލާޙުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތައް. ހަމަ އެއާއެކުގައި ބޮޑަށް
މިދެންނެވި އޭ.ސީ.ސީގެ މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރިފަދަ ގޮތަކަށް މިހާރު ޢައްޔަންކުރެވޭފަދަ ގޮތަކަށް މިއޮތީ ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް ވެސް ޢައްޔަންކުރުމަށް މި އިޞްލާޙުގައި ކަ ނޑައެޅިފައި މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ބޮޑަށް
ޤަބޫލުކުރެވެނީ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެޖޯރިޓީ މިތާ އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް މީގެ އެންމެ އިންސާފުކޮށް ކޮންމެ
ކަމެއް ވެސް ކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެޖޯރިޓީ އޮތޭ ކިޔާފައި އަޅުގަ ނޑުމެން އަމިއްލަ
ގޮތްތަކެއް ހަދާލައިގެން ކަންތައްތައް ކުރާކަށް ބޭނުމެއް ނުވޭ. ހަމަ އެއާއެކުގަ އި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ
މިދަންނަވާހެން އޭ.ސީ.ސީ އަށް ފޮނުއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ނަންތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހަމަ ލިސްޓް އެއްކޮށް
ފޮނުއްވާފައި އޮތް މިތަނަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެންމެ ބޭފުޅެއް ދެ ބޭފުޅެއް ނުވަތަ
އެ ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށް ނޫން މިތަނަށް ފޮނުވާފައި އޮތީ. ހަމަ މުޅި ލިސްޓް އެއްކޮށް ފޮނުވާފައި އޮތް. ދެން

އެހެންވީމާ، އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮމިޓީ އަށް ފެންނަ ނަންތަކަކާއި އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް އޭގައި
އެބޭފުޅާ އަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ނަންފުޅުތަކެއް އޮތް ފާހަގަކުރައްވާފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން އެގޮތުން
ދިރާސާކޮށްފައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެންނަ ނަންތަކެއް މި ފާސްކުރަމުން ގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، ޙަޤީޤަތުގައި މިހާރު
ޤާނޫނު އޮތް ގޮތަށްވުރެން ފުރިހަމަ މިހާރު އޮތް ބިލުގައި މި އިޞްލާޙުތައް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅާލަން މި
ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)، (ރ)، (ބ) މި 5 އަކުރު މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަ ނޑު
ހުށަހަޅާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ އެ ހުށަހެޅުއްވީ މިހާރު މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ގޮތު ގައި މިއޮތް 5 ވަނަ މާއްދާ
އިޞްލާޙުވެގެން އަންނައިރުގައި މިއޮތް އަކުރުތައް ހަމަ މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން އިދާރީ
ގޮތުން މި ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގެންފައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު، ދެން
ކިޔުގައި މުޙައްމަދު ޙުސައިން އިންނެވީ. އެހެންވީމާ، މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ޙުސައިނަށް ފަހުގައި
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. މުޙައްމަދު ޙުސައިން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 291 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި އަދި 292 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި
މިއޮތީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންގެ އަދަދާއި ، މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ ގޮތާއި، މެންބަރު ކަމުގެ
ޝަރުތާ. ބަޔާންކޮށްފައި އޮތްއިރުގައި މީގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނެފައި އޮތް ގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޤާނޫނަކުން
ބަދަލުނުކުރެވޭނެ ބައެއް ކަންތައްތައް އެބަ ހުރި. އެއް ކަމަކަށް މިއޮތީ މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ކަމަށް. އެކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެ. މި ޤާނޫނުގައި އައިސް އޮތީ އެގޮތަށް. ދެ ވަނަ އަށް މިއޮތީ
މެންބަރު، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުކަމަށް ޢައްޔަންކުރަން ޖެހޭނީ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ،
ޖަލްސާގައި ވޯޓުގައި ބައިވެރި މެންބަރުންގެ ސީދާ މެޖޯރިޓީން ހޮވާ ބައެއް ކަމަށް. އެ ކަމަކަށް ވެސް ބަދަލެއް
ނުގެނެވޭނެ. އެކަން ވެސް މި ބިލުގައި ވެސް އޮތީ މިހާރު ވެސް ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތީ އެ ގޮތަށް. އެކަމަކު
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަދަލު ގެނެވިދާނެ ކުރިއެއް ދެންމެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް އެ ހުށަހެޅުއްވީ. އެއީ
ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ބުނަނީ ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނު، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ ނަންތަކުގެ ތެރެއިންނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެ ހުށަހެޅޭ ގޮތަށް ބަދަލު
ގެނައުމުގެ ފުރުޞަތު ޤާނޫނުއަސާސީން އެބަ ދޭ. އެކަމަކު އެގޮތަށް އެ ބަދަލު ގެންނަންވީތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ އެއީ

އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އިޚްތިޔާރުގައި އޮތް ކަމެއް. އަދި މިހާރު އޮތްގޮތަށް ބޭއްވުމާއި އެ ހުށަހަޅުއްވާ ގޮތަށް ބަދަލުކުރުމާއި،
އެއީ ވެސް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟްވާ ކަމެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު މިދެންނެވީ މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި
މެންބަރު ކޮން މަފްޙޫމެއް ތަޢާރުފުވާތީތޯ 5 ވަނަ މާއްދާ އަށް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި މިއޮތީ ބަލަން އެބަ ޖެހޭ.
މިހާރު މިއޮތް ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ފާސްކުރަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
އިޢުލާންކުރައްވައިގެން ހޯއްދަވާ ނަންތެކެކޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާނީ. ޤާނޫނުގައި މިހާރު އޮތީ އެގޮތަށް.
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ޖާގަ އެބަ އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އިޢުލާންކޮށްގެން ހޯދާ ނަންތަކެކޭ މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅާނީ. ތަޢާރުޟެއް ނެތް މި ދެގޮތުން ކުރެ ގޮތެއްގައި ވެސް. އެކަމަށް ފުރުޞަތު އޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީން ދީފައި.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އެ ހުށަހެޅުއްވީ ކުރި އަކީ ފެޅުވިދާނެ ކުރިއެކޭ. އެކަމަކު
އެއީ މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވިއިރު ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟްވާ މަފްޙޫމެއް އޮވެގެން
އެކަން އިޞްލާޙުކުރަން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ނޫނޭ އެއީއެއް. މިހާރު އޮތް ގޮތް ވެސް ތަޢާރުޟެއްނުވޭ. އެ ހުށަހަޅުއްވާ
ގޮތް ވެސް ތަޢާރުޟެއް ނުވޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން ޤާނޫނަށް މި އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިފައި އޮތުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މި ދެކެވެމުންދާ
ވާހަކަތަކަށް ބަލައިލާއިރުގައި އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެއްޗަކީ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން
ޢައްޔަންކުރާނީ މި މާއްދާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތީން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ. މިހެން އޮތުމުން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މީގެ
މަފްޙޫމް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ދޭހަވޭ. ފަހުމް ކުރެވޭ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް. އޭގެ މާނަ އަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން
ބަޔާންކޮށްފައި އެ އޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއޭ ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާނީ. އޭގެ މާނަ އަކީ އެހެނިހެން
ކޮމިޝަންތަކަށް މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރާ ބީދައިން ރައީސް އޮފީހުން އިޢުލާންކުރުމާ ގުޅިގެން ރައީސް ފޮނުވާ ނަންތެކެކޭ
މި ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރުމަށްފަހު މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ފާސްވެގެން އެ ދަނީ. އެހެންވީމާ ، މި ޕްރޮސެސް ވަރަށް
ރަނގަޅަށް އަ ޅުގަ ނޑުމެންނަށް ސާފުވޭ، ފަހުމްވޭ. އެހެންނަމަވެސް ކުރީގައި އޮތް ގޮތުން ކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަ ނޑުމެން
އެބަ ޖެހޭ މަޖިލީހުން އިދާރާއިން އިޢުލާންކޮށްގެން ނަންތަކެއް، އަނެއްކާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ ހަމައިން ފާސްވެގެން
ނިމިގެން ދަނީ. އެހެންވީމާ، މި ކުޑަކޮށް އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަ ފެނުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ މި ބުނާ މި ޕޮއިންޓާ ކުޑަކޮށް
ތަފާތުވުންތަކެއް އެބަ ހުރި. އެހެންކަމުން އަޅުގަ ނޑު ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ

ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން. އެއީ މި އޮތް ގޮތަށް މީތި ފާސްކުރަން. އެއީ އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި
މީގައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމުގައި ދެކޭތީވެ. ޝުކުރިއްޔާ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލެއްނުކުރަން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟްވާ
މާއްދާއެއް ކަމަށް މިހާރު މިއޮތް 5 ވަނަ މާއްދާ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނަނީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން
ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީންނޭ އެކަން ކުރަން ޖެހެނީ. ވަރަށް ރަނގަޅަށް ރިފަރެންސް ދީފައި މިއޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް
ސަބަބެއް އޮވެގެން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު އެއްގޮތަކަށް ވެސް ޤަބޫލެއްނުކުރަން. ދެން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ އަދި
އެއްފަހަރު ހަމަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ އަށް އަޅުގަ ނޑު އެދެން ވަކި ގޮތަކަށް ހުށަހެޅުއްވީމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް
އެނގޭ ތިބޭފުޅުންގެ މެޖޯރިޓީ އޮތީމަ ފާސް ވެސް ވާނެކަން. އެހެންނަމަވެސް ހަމަ އެއްފަހަރު ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމަށް
އެދެން މިހާރު ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް އިޞްލާޙުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެބަ އޮތް މިސްޓޭކެއް އިނގޭތޯ.
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިސްޓޭކެއްހެން. ހަމަ ހީވާތީ މި ދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. 1 ވަނަ ޞަފްޙާގެ ފުރަތަމަ ލައިންގައި
މިއޮންނަނީ، "އިދާރާތަކޭ". އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ "ދާއިރާތައް"ހެން. އެ ބަދަލާ އެއްކޮށް ހުށަހެޅުއްވަން އަޅުގަ ނޑު
އެދެން. އެހެންނޫނީ އަޅުގަ ނޑުމެން މިގޮތަށް ނިންމައިފިއްޔާ އަޅުގަ ނޑަކަށް ޤަބޫލެއްނުކުރެވޭ ދެން އިތުރަށް
ބަދަލުކުރެވިދާނެ ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ޢިއްޒަތްތެރި ރިޟާގެ އަރިހުން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ އެދެން އެ
އިޞްލާޙާ އެކީގައި ހުށަހެޅުއްވުމަށް.
ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭގައި އަޅުގަ ނޑު ބަލާލިއިރު ވެސް ޓައިޕިންގ މިސްޓޭކެއް އެބައިން. ދެން އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑު ހީކުރީ،
ޤަބޫލުކުރެވުނީ އޭތި ރަނގަޅުވެގެންދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމަ، "އިދާރާ" އިން ތަންކޮޅު "ދާއިރާ" އަށް ބަދަލުވާން ޖެހޭނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން އޮފް ދަ މައިކްގައި ވާހަކަދައްކާލަންވީހެން އެ ފާހަގަކުރައްވާ ނުކުތާ އަށް. އެއީ
"އިދާރާތައް" އޮތް ތަން އެބަ އޮވޭ. އަޅުގަ ނޑުމެން ގޮތަކަށް ނިންމާލާއިރު މިކަމާ ބެހޭގޮތުން އޯފް ދަ ރެކޯޑްގައި
ނަމަވެސް ޑިސްކަސްކޮށްލަންވީހެން. އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް، ޢަލީ ޙުސައިން އެ ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތަށް (ރ) ގައި އެބަ އާދޭ
އިނގޭތޯ އިދާރާތައް ތަމްސީލް ވާ ގޮތަށޭ. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން ވިސްނާލުން
މުހިންމުހެން "އިދާރާތަކުގެ" ބަދަލުގައި "ދާއިރާތައް". އާދެ! (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު

"އިދާރާތައް" އެ މާއްދާގެ އެ އޮތް އޮތުން ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް އެއް ވިސްނުމަކަށް އާދެވިއްޖެހެން. އެއީ
އަޅުގަ ނޑުމެން އިޞްލާޙުކޮށްލަން، ލިޔުމުން ރަނގަޅުކޮށްލަންޖެހޭ "އިދާރާތައް" އޮތްތަން "ދާއިރާތަކަށް". އެހެންވީމާ،
އެ އިޞްލާޙު ނޯޓުކުރެއްވުން އެދެން އިދާރީގޮތުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު
ޙުސައިން ވެސް ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއް އެބަ ހުށަހަޅުއްވާ އިދާރީ ގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން ސަމާލުކަން ދޭންޖެހޭ
ނުކުތާއެއް. އެކަން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ އިދާރީ ގޮތުން އޮން ދަ ރެކޯޑްގައި ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އެއީ ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވާފަ އި ސަރުކާރުން މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، އެ މެންބަރުގެ ޚިޔާލުފުޅެއް ވެސް ކޮމިޓީން
ހޯދުމަށް. އެހެންވީމާ، އެ ވިސްނުންފުޅަށް އަޅުގަ ނޑު ރިޢާޔަތްކުރާނެ ވާހަކަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ދަންނަވާފައި
އަޅުގަ ނޑު ކުރިއަށްދާނަން. ދެ ހުށަހެޅުމެއް މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި މާއްދާ ނިންމާލަން ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު މި
ޤަޞްދުކުރަނީ އިތުރު ބޭފުޅަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑަ އިނުގަންނަވާތީ ވެސް. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމެއް
ހުށަހަޅުއްވާފައި މިއޮތީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް. އެއީ މިހާރު އޮތް ގޮތް ނޫން އެހެން، މުޅިން އެހެން
ކުރިއެއް ފަޅުވައިގެން އެ ކުރި ރޯކުރުމަށް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ފާހަގަކުރައްވަނީ. އެގޮތަށް އެއީ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އިޢުލާންކޮށްގެން ނަންތައް ގެނެސްގެން އެކަހަލަ ގޮތަކަށް ރޮޒައިނާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ހުށަހަޅުއްވަނީ. އެއީ އެކަމަކު މިހާރު މި ޤާނޫނަށް އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ވިސްނުމެއް ވެސް ނޫން.
އެހެންނަމަވެސް މުޅިން އައު ވިސްނުމެއް އެ ހުށަހަޅުއްވަނީ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް
ހުށަހަޅުއްވައި ވެލިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔާމީން ތާއީދުކުރެއްވި ކުރެއްވުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން،
އެ ޚިޔާލުފުޅަށް ތާއީދުކުރައްވާ ބޭފުޅުން ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ރޮޒައިނާގެ ހުށަހެޅުމަށް
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް 3 މެންބަރަކު ވޯޓު ދެއްވި ކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ފާހަގަ. އެހެންވީމާ، އިދާރީ މޭޒުން އެކަން
ނޯޓްކުރެއްވުމަށް އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާފައި ދެ ވަނަ ހުށަހެޅުމަށް ދާނަން. އެއީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ
ހުށަހަޅުއްވަނީ ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެއީ މި މާއްދާގައި މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިހިރަ އަކުރުތައް، 5
ވަނަ މާއްދާގައި މިހިރަ އަކުރުތައް. އެހެންނަމަވެސް އެ އަކުރުތައް ފާސްކުރަން ހުށަހަޅުއްވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން ލިޔުމުން
މި ގެނައި ކުޑަކުޑަ އިޞްލާޙު އެ އިދާރާތައް އޮތް ތަން ދާއިރާތަކަށް ބަދަލުކޮށްފަ. ދެން އެގޮތަށް ފާސް ކުރުމަށް ރިޟާ
ހުށަހަޅުއްވާ މި ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ތާއީދުކުރެއްވި އެގޮތަށް ނިންމާލުމަށް.
އެހެންވީމާ، އެ ހުށަހެޅުމަށް މިހާރު މި އިޞްލާޙާ އެކުގައި ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން މި ފެންނަ ގޮތަކަށް ވޯޓު
ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، 6 މެންބަރަކު ވޯޓު ދެއްވައިފި ގެނެވުނު އިޞްލާޙާއެކުގައި މިހާރު
ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް މި 5 އަކުރު ފާސްކުރަން އެހެން މާއްދާއަކަށް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން މި މާއްދާ
ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާފައި ދެން އޮތް މާއްދާ އިދާރީ ބޭފުޅުން އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުން. ކޮމިޝަންގެ ރައީސާއި ނާއިބު ރައީސް
ޢައްޔަންކުރުން. 8 ގެ (ހ)- ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަންގެ ރައީސަކާއި ނާއިބު ރައީސެއް
ޢައްޔަންކުރަންވާނެ އެވެ. (ށ)- ކޮމިޝަންގެ ރައީސާ އި ނާއިބު ރައީސް ޢައްޔަންކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެވެ. (ނ)- ކޮމިޝަންގެ ރައީސަކު ނުވަތަ ނާއިބު ރައީސަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް
ބޭނުންވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު ކޮމިޝަނަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މީހެއް ނުވަތަ މީހުންގެ ނަން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެ އެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުށަހަޅާ ނަންތަކުގެ ތެރެއިން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި
ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރާ މީހަކު ކޮމިޝަނުގެ ރައީސްކަމުގެ މަޤާމަށް ނުވަތަ ނާއިބު ރައީސް
ކަމުގެ މަޤާމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރަންވާނެ އެވެ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު މި މާއްދާގެ އަކުރުތައް
ބައްލަވާލައްވާ މި ހުށަހެޅުމެއް އޮތިއްޔާ ހުށަހެޅުމަށް ތައްޔާރުވެލައްވައިފިހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ. އަދި މި މާއްދާއާ
ގުޅޭ ގޮތުން އެއްވެސް ވާހަކަފުޅެއް ދައްކަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު ފުރުޞަތު
ހުޅުވާލައިގެން ދާންވީހެން. އެހެންވީމާ، އަދި އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ އެއްވެސް މެންބަރަކު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު،
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން އެބަ އެދިވަޑައި ގަންނަވާ އިޝާރާތް ކުރައްވާ ފުރުޞަތަކަށް.
އެހެންވީމާ، ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު ފުރަތަމަ އަރުވާނަން.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި 8 ވަނަ މާއްދާ އަށް އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައި އޮތް ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރާތީވެ އެ ވާހަ ކަ ދަންނަވާލަން.
އޭގެ ސަބަބަކީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ މި ކުރީގައި 8 ވަނަ މާއްދާ މިއޮތް ގޮތުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ރައީސަކާއި ނާއިބު ރައީސަކު ޢައްޔަން ކުރުމަށް މިއޮތީ މަޝްވަރާ ދިނުމަށް ލިޔުމުގައި މިއޮތީ. އެހެންވުމުގެ
ސަބަބުން ހިނގަމުން މިދާ ހިއު މަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގައި ކުރީކޮޅުގައި ދެ އަހަރެއް ވަންދެން އަޅުގަ ނޑު ހަނދާންވާ
ގޮތުން އަހަރެއް ނޫނީ ދެ އަހަރެއް މި ނާއިބު ރައީސަކު ނެތި މުއައްސަސާ ހިންގާފައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެއީ

ޤާނޫނީ ހުސްކަމެއްގެ ތެރޭގައި އެ މުއަ އްސަސާ ހިނގަމުންދިޔަ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތީ. އޭގެ
ސަބަބަކަށް ވެގެން ދިޔައީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެ ސިޔާސީ މި ކުޅިވަރު ބޮޑުކަމުން އެކަން އެ ގޮތަށް ކުރިއަށް
ނުގޮސްފައި އޮތް ކަން ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ހުށަހަޅާފައި އޮތް ސަރުކާރުގެ
ފަރާތުން މެންބަރު ހުށަހަޅާފައި އޮތް ހުށަހެޅުމުގައި މިއޮތީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައީސަކާ އި ނާއިބު ރައީސް
ޢައްޔަންކުރާ ގޮތަށް. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވާނީ މިހެން އޮންނަ ފުރުޞަތުތަކަށް އެބަ މަގުތައް އެބަ
ހަނިކޮށްލެވޭ. އޭގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމަށް މިފަދަ މުއައްސަސާތަކުގައި ތަންކޮޅެއް ފަސޭހައިން
ފުރުޞަތުތައް އެބަ ފުޅާ ކޮށްލެވޭ. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން މި މައްދާ މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކޮށްލުމަށް އަޅުގަ ނޑު
ހުށަހަޅަން ހުށަހެޅުމެއް ގޮތުގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މި ހުށަހެޅުއްވުން މިހާރު ކުރިން އޮތް ގޮތަށް ވުރެން މި ހުސްކަމެއް ނައިސް ކުރިއަށް ދިޔުމުގައި
މި މަގު ތަނަވަސް ވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ ތި މާއްދާ މިހާރު އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން ތި ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުން
އަޅުގަ ނޑުމެން އިދާރީގޮތުން ނޯޓް ކޮށްފިން. ކޮށްފައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން.
އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ޙުސައިން ކުޑަކޮށް މާނަ ތިކުރެއްވުނީ އެހެން ގޮތަކަށް ކަންނޭނގެ. މީގައި
މިހާރު މިއޮތް ގޮތުން ވެސް ހަމަ މަޖިލީހަށް ފޮނުވައިގެން މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްގެން ނޫނިއްޔަކާމުންނެއް ރައީސަކާއި
ނާއިބު ރައީސެއް ކަ ނޑައެއް ނޭޅޭނެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުގައި ދިގުލާފާނެތީވެ ތިވިދާޅުވާ ކަމަކަށް ޙައްލެއް
ނޯންނާނެ މިއަކުންނެއް ހަމަ. މީގެން ހަމަ މިހާރުވެސް ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަން ފޮނުވައިގެން މީގެން
ކަ ނޑާލާފައި މިއޮތް އެއްޗަކީ 7 މެންބަރުންގެ ވަގުތީ ކޮމިޓީގެ ވާހަކަ. ދެން އަޅުގަ ނޑެއް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނަމެއް އައިސްފިއްޔާމު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އޮންނަ ގޮތުން ހަމަ އެޕްރޮޕްރިއޭޓް ކޮމިޓީއަކަށް
ގޮސް ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ތަޅުމަށް އައިސްގެން އެ ނަމެއް ފާސްކުރާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
ގޮތުގައި މި އިޞްލާޙު މިހެން އޮތުމަކުން މައްސަލައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން އަޅުގަ ނޑު ވެސް
ހަމަ ތާއީދުކުރަން. އެކަމަކު އެ ދެންނެވި ސަބަބު އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެބައުޅޭހެން ކޮންފިއުޝަނެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި އެހެން މެންބަރަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަނެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙުސައިން އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަދި ދެން ސަބަބާ ދޭތެރޭގައި ދެބޭފުޅުންނަށް އެއްބަސް ނުވެވުނަސް އަޅުގަ ނޑަށް
ހީވަނީ ފާސްކުރަންހެން ތާއީދު އެ ކުރެއްވީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދާމް ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު އެ
ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އެ އިޢުތިރާޟެއް ނުކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ ވޯޓަށް އަހާފައި ނިންމާލަން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ޙުސައިން
ހުށަހަޅުއްވައި ރޮޒައިނާ ތާއީދުކުރެއްވި ގޮތަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން މި މާއްދާ 8 ވަނަ
މާއްދާގެ އަކުރުތައް ފާސްކޮށްލަން މި ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް މި އެއްބަސްވެ ވިސްނުން އެއްގޮތް ކުރެއްވި 8 ވަނަ މާއްދާ މިހާރު
ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް ގޮތަށް ހުރިހާ އަކުރެއް މިހާރު އޮތް ގޮތަށް ފާސްކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، އިދާރީ ބޭފުޅުން ނޯޓް
ކުރެއްވުން އެދެން. ކުރިޔަށް އޮތް މާއްދާ ވިދާޅުވެ ދެއްވުން އެދެން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުން މަޤާމާ ޙަވާލުވުން.
ކޮމިޝަންގެ މެންބަރަކަށް އެމީހެއްގެ މަޤާމާ ޙަވާލުވެވޭނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ކުރިމަތީގައި އަންނަނިވި ހުވާކޮށް އެ
ހުވައިގެ އިޤްރާރުގައި ސޮއިކުރުމުންނެވެ. އަހުރެން (މީހާގެ ނަން) އިސްލާމްދީނަށް ޙުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަށާއި،
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ރައްކާތެރިވުމަށާއި، ދިވެހި ޤައުމަށް އިޚްލާޞްތެރިވުމަށާއި، ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުކަމުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ
އާއި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން ތެދުވެރިކަމާއި އަމާނާތްތެރިކަމާއެކު އަދާކުރުންމަތީ ދެމިހުރުމަށް މާތްاله ގަންދީ
ހުވާކުރަމެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މާގިނަ ވަގުތެއް މި މާއްދާގައި މާގިނަ ނުކުތާތަކެއް ވެސް ނެތުމާ އެއްކޮށް އެހާ ގިނަ
ފުރުޞަތުތަކެއް ނާރުވާ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އޮޅުމެއް އޮތް ކަމެއް ނޫންހެން. މާގިނަ ނުކުތާތަކެއް ނެތް. އެހެންވީމާ،
ހުށަހެޅުމެއް ނެތަސް ވެސް އިޢުތިރާޟު ކުރައްވާ ފަރާތެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ މިއޮތް ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ
ނިންމާފައި ކުރިއަށް ދާންވީހެން އެއަށް. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ތިގޮތަކީ ވެސް ހަމަ ގޯސްގޮތެއް ނޫން ކަންނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ދެން ކޮންމެވެސް
މެންބަރަކު ހުށަހަޅުއްވަ އި މިއަށް ތާއީދުކޮށްލައިގެން ވޯޓަކުން ނިންމަވަމުން ގެންދެވުން ކަންނޭނގެ މިއަށް އިތުބާރު
ބޮޑަށް ޤާއިމް ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް ވާނީ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މި ވަރަށް ތަޖުރިބާ ހުރި މި ކޮމިޓީގެ ވަރަށްގިނަ ދުވަސްތަކެއްގައި މަސައްކަތް ކުރެއްވި
ބޭފުޅެއްގެ ހުށަހެޅުމެއް އަޅުގަ ނޑުމެން ވެސް ވަރަށް އިޚްތިރާމާ އެއްކޮށް އެ ހުށަހެޅުން ބަލައިގަނެ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ
މިހާރު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެބަ އެދިވަޑައިގެންނަވާހެން. ރެކޯޑް ވެސް ރަނގަޅު ވާނީ އޭރުން. އެހެންވީމާ، ވަޙީދަށް
އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަ ކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ހުށަހެޅުމަކަށް ބޭނުންވީތީވެ އަޅުގަ ނޑު ހަމަ މި ހުށަހަޅާލަނީ މި މާއްދާ މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް އެ މާއްދާ
ފާސްކޮށް ނިންމާލަދެއްވުމަށް. އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނާއިބު މުޤައްރިރު ޢަލީ މަޢުރޫފް އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ފުރުޞަތަކަށް.
ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ މަޢުރޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ހަމަ ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހަޅާލި ހުށަހަޅާލުމަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ
ދަންނަވާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، 41 ވަނަ މާއްދާގައި މި ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އެގޮތަށް ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، އެ ކޮމިޓީގައި މިވަގުތު
ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާ ޢިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް އި އްތިފާޤު މި ވެލައްވަނީ މި މާއްދާ މިގޮތަށް ބޭއްވުމަށް.
އެހެންވީމާ، އިދާރީ ބޭފުޅުން އެގޮތަށް ނޯޓް ކުރައްވާ ކުރި އަށް ގެންދެވުން އެދެން. ދެން އޮތް މައްދާ.

އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މެންބަރުކަމުން ވަކިކުރުން. ކޮމިޝަނުގެ
މެންބަރަކު މަޤާމުން ވަކިކުރެވޭނީ އެ މެންބަރަކު މެންބަރުކަމުގެ މަޤާމާ އެކަށީގެން ނުވާފަދަ ކަމެއް ކުރި ކަމަށް ނުވަތަ
އެ މަޤާމު އަދާކުރުމަށް އުޛުރުވެރިވާފަދަ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ކަމަށް ނުވަތަ މަޤާމު އަދާކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން ނެތް
ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ފެނިގެން އެ މެންބަރަކު ކޮމިޝަނުން ވަކިކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ޖަލްސާއެއްގައި ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރުމުންނެވެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
އެފަދައިން ފާސްކުރުމުން އެ ހިނދުން ފެށިގެން އެ މެންބަރަކު މެންބަރުކަމުން ވަކިވީ އެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޙީދު އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ފުރުޞަތަކަށް. އަޅުގަ ނޑު މީގައި ވެސް މާގިނަ ނުކުތާތަކެއް މި
މާއްދާގެ ދަށުން ނެތުމާ އެއްކޮށް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ފުރުޞަތު ދެމުން ދިއުންހެން މި އަވަސް ވާނީ. އެހެންވީމާ،
ވަޙީދަށް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާޙަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޢާއްމު މަފްޙޫމްގެ ތެރެއިން މިކަން މިއޮތީ ހަމަ އެހެންޏާ ވެސް ހަމަ އެހެން ޤާނޫނުތަކުގައި
މިއަންނަ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެއަކު މާބޮޑު ތަޢާރުޟު، ޚިޔާލު ތަފާތުވުމެއް އޮވެދާނެ ކަމަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅަން ހަމަ މި މާއްދާ މިހާރު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތްގޮތަށް އަކުރަކަށް ފިއްޔަކަށް ބަދަލެއް ނުގެނެސް އެ
މާއްދާ އިޞްލާޙު ކުރުމަށް، ނިންމުމަށް. ހުށަހަޅަން މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިދާރީގޮތުން އަޅުގަ ނޑު ނޯޓް ކޮށްފިން ވަޙީދުގެ އެ ހުށަހެޅުން މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް. އެއަށް
ފަހުގައި ޢިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެން މި ބަލަން ފެށި މި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނުގެ
ދެން 45 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް އިޞްލާޙުގެ ތެރޭގައި އެބައޮތް ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ސަބަބުގައި ބަޔާން

ކޮށްފައިވާފަދަ ކަމެއް. އެކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނެފައި އޮތް ގޮތާއި ޚިލާފަށް މިހާރު އޮތް ޤާނޫނުގައި އޮތް ކަމެއް
ނުވަތަ ތަޢާރުޟުވާ ގޮތަށް ކަމެއް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 497 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މިބުނަނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ފެނިގެން އެ މެންބަރަކު
ކޮމިޝަނުން ވަކި ކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ
އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްކުރުމަށް. ސިމްޕަލް މެޖޯރިޓީ. ސިމްޕަލް މެޖޯރިޓީން ފާސްކުރުމުން މެންބަރަކު މެންބަރު ކަމުން
ވަކިވީއޭ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުން މިގެންދާ ޤާނޫނުގައި މިއޮތީ އެހެނެއް ނޫން. ޖަލްސާގައި
ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ ތިންބައިކުޅަ ދެބައިގެ އަޣްލަބިއްޔަތު، މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުން މަޖިލީހުގެ
ތިންބައިކުޅަ އެއްބައިގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން އެގޮތަށް ފާސްކުރާނީ. ސްޕެޝަލް ޚާއްޞަ އަޣްލަބިއްޔަތެއް ހޯދަން މިއޮތީ.
ޚާއްޞަ އަޣްލަބިއްޔަތެއް ހޯދާ ކަށް ނޯވޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިހެން އޮއްވައެއް. އެހެންވީ މާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި
ބިލު ހުށަހަޅުއްވަމުން ވިދާޅުވި ފަދައިން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުވާ ކަމެއް މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ
އެއްގޮތް ކުރުމަށް ޓަކައި މިހާރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތަށް ވޯޓުގެ އަދަދު މިދެންނެވީ ހަމަ ސިމްޕަލް މެޖޯރިޓީ
ފާސްވެގެން ވަކިވާ ގޮތަށް ބަދަލު ކުރައްވަން ޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަ ނޑު ދެންނެވި ފަދައިން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ
އެންމެ ހަރު އެއްބޭފުޅެއް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަކީ. އެ ފާހަގަކުރެއްވީ ފުރަތަމައިނުން ވެސް މީގެ
މައިގަ ނޑު ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާއެއް. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތައާރަޟުވާ. އެހެންވީމާ، އެ ނުކުތާ ފާހަގަކުރައްވާފައި
އަދި ވަޙީދުގެ ހުށަހެޅުމަށް އެ ތާއީދު ވެސް ކުރެއްވެވީ. އެހެންވީމާ، އިތުރު އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ރޮޒައިނާ އެބަ
އެދިވަޑައިގަންނަވާ ފުރުޞަތަކަށް. އެހެންވީމަ، ރޮޒެއިނާއަށް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި އަޅުގަ ނޑު ވޯޓަށް ދާން ކަމަށް. އާދެ!
އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ހުށަހަޅާލަން މި މާއްދާ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އިންގޮތަށް ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެން މިތަނަށް ލާން. އެއީ ހަމަ
އެއް ވާހަކަތަކެއް މިއިނދީ. ދެން 1 ބަޔަށް ބަހާފައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އިނީމަ އެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ހުށަހެޅިފައި
އިން ގޮތް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު މިއޮތްގޮތަށްވުރެ ފުރިހަމަހެން. އެހެންވީމާ، ހަމަ އެގްޒެކްޓްލީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި
އެއިން ގޮތަށް އެ މާއްދާ އެތަނަށް ލާން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ހުށަހަޅާލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރޮޒެއިނާގެ ހުށަހެޅުން ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެން މި ނޯޓްކޮށްފިން. އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތްގޮތަށް ހަމަ މި 25 ވަނަ
މާއްދާގެ ޢިބާރާތް ބާއްވަން. ނޯޓްކޮށްފައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔާމީން އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ވެލިދޫ ދާއިރާގެ
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން.
ވެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޔާމިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒެއިނާ އާދަމް ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރޮޒެއިނާގެ ހުށަހެޅުމަށް ޔާމީން ތާއީދުކުރައްވާ. 1 ޚިޔާލުފުޅެއް މިހާރު އެބައޮތް. އެއީ މިހާރު މި 25 ވަނަ މާއްދާ
އިޞްލާޙުވެގެން އައިސް މިއޮތްގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވައި މުޙައްމަދު ޙުސައިން ތާއީދު ކުރައްވާ. އަދި
ރޮޒެއިނާ 1 ވަނަ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅުއްވަނީ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ އޮތް ޢިބާރާތް އެތަނަށް ހަމަ ކަޓް އެންޑް ޕޭސްޓް
ކުރާކަހަލަ ވިސްނުމެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި މިއޮތީ. އެހެންވީމަ ، އެ 1 ޚިޔާލުފުޅަށް ފުރަތަމަ ވަޙީދު ހުށަހެޅުއްވުމަށް
އަޅުގަ ނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. އެހެންވީމާ، ވަޙީދުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރަތަމަ ވޯޓަށް އަހާނަން.
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރިން. އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރިއިރުގައި އަޅުގަ ނޑު ވަކި
ޕޮއިންޓެއް ވެސް ފާހަގަކުރިން ދެއްތޯ. އެއީ މި ވޯޓު ދިނުމާ ބެހޭ ގޮތުން، ވޯޓާ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު ޤާނޫނުގައި
މިއޮތްގޮތް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟުވާ ގޮތެކޭ. ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުގައި މިއޮތީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށޭ.
އެހެންވީމާ، މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތަށް އެ ވޯޓުގެ ކަންތައްތައް ބަދަލުކޮށް އެގޮތަށް އެކަން ގެންދިއުމަށް އަޅުގަ ނޑަށް
ފެނޭ. ދެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒެއިނާ އާދަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ އޮތް ފަދައިން އެ
ވާހަކަ މީގައި 1 އަކުރަކަށް ބަހާލާފައި ލިޔުމާއި އެ ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެއްކަމެއްހެން މީ. އަޅުގަ ނޑުމެން
އެންމެންނަށް ވެސް މިކަމަށް ތާއީދުކުރެވޭހެން. އަޅުގަ ނޑު ވަކި ތާއީދު ނުކުރަނީކީ ނޫން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒެއިނާ
އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ ވަކި އެއްގޮތަކަށް އެކަން އެއްގޮތްކޮށްލާފައި ނިންމާލަންވީ
ނޫންތޯ. ކޮންމެހެން މާބޮޑު 1 ހުށަހެޅުމަކަށް ނަހައްދަވާ. މީގައި އަސްލު ނުކުތާއަކީ މިއީ ދެއްތޯ. ވޯޓުގެ މައްސަލަ
ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟުވާ ކަމަކީ. އެކަމަށް އަޅުގަ ނޑުމެން އެންމެން އެއްބަސް. ދެން އެ ވިދާޅުވިހެން

ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް ޢިބާރާތް ކަޓް އެންޑް ޕޭސްޓްކޮށްލުމުން ކޮބައިތޯ މައްސަލައަކީ. އަޅުގަ ނޑުގެ މައްސަލައެއް
ނެތް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއް ކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވެސް އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ހަމަ މި ކޮމިޓީގެ ސަމާލުކަމަށް ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ ވިސްނާލަން ހަމަ އެ ރަނގަޅު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. އަދި
އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅާލަން މިހާރު މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމާއި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތްގޮތަށް ފާސްކުރުމާ މާބޮޑު ތަފާތެއް
ނެތް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑު ބޭނުން މިހާރު މި މާއްދާ އާއި 25 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހަޅާފައި އިން އިޞްލާޙު،
25 ވަނަ މާއްދާއަށް އިތުރު ބައެއް އިތުރުކޮށްލަން އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ. އެއީ އެގޮތުން ނިންމައިފި ކަމުގައި ވާނަމަ އެ
ނިންމުމެއް އިތުރު ކޯޓެއްގައި ޗެލެންޖް ކުރެވިގެން ނުވާނެ އިނގޭތޯ. އެބައި އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ ހުށަހަޅަން. އެއީ
މަޖިލީހުގައި ކަންތައްތައް ހިނގާފައިވާ ތާރީޚަށް ބަލާއިރު މިފަދަ ނިންމުންތައް އަނެއްކާ ސްޕްރިމް ކޯޓަށް ގޮސްގެން އެ
ސަކަރާތްޖެހުން އަޅުގަ ނޑުމެން އެބަޖެހޭ ނިންމާލަން. އެހެންވީމާ، މިއަށް އެބަޖެހޭ މާއްދާއެއް ލާން. މަޖިލީހުން އެގޮތަށް
ނިންމައިފި ކަމުގައިވާނަމަ އެފަދަ ނިންމުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި އެއާ މެދު ޗެލެންޖްކޮށް ވާހަކައަކީ
ޗެލެންޖް ކުރެވިގެންވާނެ ނިންމުމެއް ނޫން ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ފުރުޞަތަކަށް.
ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އެގޮތަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބުނެވޭނެހެނެއް. ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަބުނޭ ފަހުބަސް ބުނާ
ތަނަކީ ސްޕްރިމް ކޯޓޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑުމެން ހަދާ ޤާނޫނެއް ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރަޟް ވިޔަސް އަދި އިސްލާމީ
ޝަރީޢަތާ ތަޢާރަޟް ވިޔަސް އެ މާއްދާ އެ ތަޢާރަޟުވާ މިންވަރެއް ބާޠިލު ކުރުމުގެ ބާރު ސްޕްރިމް ކޯޓަށް
ލިބިގެންވާނެ. އެހެންވީމާ، ފަހުބަސް ބުނާތަނަކީ ސްޕްރިމް ކޯޓު ކަމަށްވާތީ އަޅުގަ ނޑަށް ނުފެނޭ އެތަން ހިމަނާކަށް
އިނގޭތޯ.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ދެންމެގައި އެ ޓްރެޜަރަރ އެވިދާޅުވިހެން މިވާހަކަތައް އަސްލުގައި އެބަހުރި
ޤާނޫނުއަސާސީގައި. އެހެންނަމަވެސް މީގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އޮތްގޮތަށް ކަޓް އެންޑް ޕޭސްޓް އެއް ހަދާލުމަކުންނެއް އަދި
މީގައި މި ޤާނޫނީ ގޮތުން އަންނަންޖެހޭ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި މީގެ ތަފްސީލާ އެކީގައި މިއަންނަ އެއް ޢިބާރާތްތަކުން
އެއް ޖުމްލައެއް އަޅުގަ ނޑުމެން ބުނެ ނިންމާލެވޭ މީތި. އެހެންވީމާ، ދެންމެ ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވެސް އެވިދާޅުވި ފަދައިން މީތި އޮތުމެކޭ އޭތި އޮތުމެކޭ ވެސް ތަފާތެއް ނާދޭ. އެހެންނަމަވެސް
މީގައި މިއޮތްގޮތުން އަކުރުތަކަށް ބަހާލުމުގެ ބަދަލުގައި އެއް ޖުމްލައިން މީތި ނިމޭތީވެ މިބައި މާ ފުރިހަމަ ކަމަށް
އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ. އެއީ އެއް ޖުމްލައިން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެބަ ނިންމާލެވޭތީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ދެކޭގޮތުގައި
އޭތި އަދި ކަޓް އެންޑް ޕޭސްޓް ނުކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް އެއް މަފްޙޫމެއް އޭގެން ދޭހަވާކަމަށްވަންޏާ ތަޢާރަޟު، ތަފާތެއް
ނެތް. އަދި އެގޮތުން ބަލާއިރުގައި މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އިން އިޞްލާޙުގައި މިއޮތް ބައި ޤާނޫނުއަސާސީ އަދި އެގޮތަށް
އޮތަސް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބައި މާބޮޑު ތަފްސީލުވެފައި ފުރިހަމަ ކަމަށް ވެސް ފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު
ހުށަހަޅަން އަދިވެސް އެއްފަހަރު ހަމަ މި ދެންމެގައި ހުށަހެޅި ތާއީދު ލިބުނު ގޮތުގެ މަތިން ދެންމެ ވޯޓު ނެގިގެން
ދިޔަގޮތަށް ނިމިއްޖެ ކަމަށް. ވޯޓު ނެގުނުތޯ ދެންމެގަ. އާދެ! އާދެ!
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އެ ކަމަކު ރެކޯޑް އަނެއްހެން ސާފުކޮށްލަންވާނެހެން، ތަފްސީލުކޮށްލަންވާނެހެން. އެހެންވީމާ، އަދި
އެއްފަހަރު އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ވަޙީދު ހުށަހެޅުއްވި އަދި މުޙައްމަދު ޙުސައިން ތާއީދު ކުރެއްވި ގޮތަށް މިހާރު ޤާނޫނުގައި
ލިޔެވިފައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ބަލާ ޤާނޫނުގައި ލިޔެވިފައި 25 ވަނަ މާއްދާ އޮތްގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ
ބޭފުޅުން ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) 6 ބޭފުޅުން ވޯޓު ދެއްވާފައި އެބަވޭ. އެހެންވީމާ، އިދާރީމޭޒުން
މިގޮތަށް ނޯޓު ކުރައްވާ އަދި މިހާރު މި ލިބުނު އަޣުލަބިއްޔަތުގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި މާއްދާ މިގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ
ކަމަށް ނިންމާ 26 ވަނަ މާއްދާ އިދާރީމޭޒުން ކުރިއަށް ގެންދެވުން އެދެން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
5 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގައި 26 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުން. އިސްތިޢުފާ ދިނުން. (ހ)-
ކޮމިޝަންގެ މެންބަރަކު މެންބަރު ކަމުން އިސްތިޢުފާ ދޭން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ސިޓީއަކުން އެކަން ބަޔާންކޮށް

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހަޅާނީ އެވެ. އަދި އެ ސިޓީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބުމުން އެ މެންބަރަކު މެންބަރު
ކަމުން ވަކިވީ އެވެ. (ށ)- ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ނުވަތަ ނައިބު ރައީސް އެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާ ދޭން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ
ސިޓީއަކުން އެކަން ބަޔާންކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހަޅައި އެ ސިޓީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބުމުން
ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ކަމުގެ މަޤާމުން ނުވަތަ ނައިބު ރައީސް ކަމުގެ މަޤާމުން އެމީހަކު ވަކިވީ އެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ
(ށ)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް ނުވަތަ ނައިބު ރައީސް އޭނާގެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާ ދިން ކަމުގައި ވިޔަސް
ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމުން އޭނާ އިސްތިޢުފާ ދިނީ ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެ އެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުޑަކުޑަ ހިނދުކޮޅެއް އެރުވުމަށްފަހުގައި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން އިނގޭތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ ،
އަޅުގަ ނޑު ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން މި މާއްދާގެ އަކުރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް
ވާހަކަފުޅެއް ދައްކަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ބޭފުޅަކު... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަ ނޑު އަދި މި މަސައްކަތުގައި ވަރަށް ބިޒީކޮށް
ބޭފުޅުން އުޅުއްވާތީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޟާ ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ އެބަ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ފަހަރަކު އެދިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު ދެމުން ދާނަން. ރިޟާއަށް.
ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަ ނޑު މި އިޞްލާޙު މިއޮތް ގޮތަށް 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) މި
3 އަކުރު މިއޮތްގޮތަށް ފާސްކުރަން ހުށަހަޅާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިދާރީގޮތުން ނޯޓުކޮށްފައި ކުރިއަށް ދަމާ. ވަޙީދު އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ. ވަޙީދަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ޢިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެންމެގައި ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ އެހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑު ތާއީދު
ކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި މާއްދާ މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެން ލިޔެގެން މިއުޅޭ ގޮތަށް މި މާއްދާގެ އަކުރުތައް އެއޮތްގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ރިޟާ
ހުށަހަޅުއްވައި ވަޙީދު ތާއީދު ކުރައްވަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އިތުރު ބޭފުޅަކު ހުށަހެޅުމެއް ނެތީމަ މި ހުށަހެޅުން މިގޮތަށް
ފެނޭތޯ ނުފެނޭތޯ އަޅުގަ ނޑު ވޯޓަށް އަހާފައި ކުރިއަށްދާން މިޤަޞްދުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިއޮތްގޮތުގެ
މާބޮޑު މައްސަލައެއް އޮތް ކަމަށް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އިޝާރާތެއް ވެސް ނުކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު ވޯޓަށް
އަހާފައި މި ނިންމާލަން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އެހެންވީމާ، ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވަޙީދު ރިޟާ ގެ ހުށަހެޅުއްވުން މިހާރު މިއޮތްގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް އެ ވަޙީދު
ތާއީދުކުރައްވާ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ކޮމިޓީގައި
ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ އިއްތިފާޤުން މިހާރު އޮތްގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އިދާރީގޮތުން
އެގޮތަށް ނޯޓު ކުރައްވާ 22 ވަނަ މާއްދާ ކުރިއަށް ގެންދެވުން އެދެން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުން. ކޮމިޝަންގެ ޖަލްސާތައް. 22 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ)- ކޮމިޝަންގެ ޖަލްސާއެއް ބޭއްވޭނީ ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބަޔަށްވުރެ ގިނަ މެންބަރުން
ހާޟިރުވެ ތިބެގެންނެވެ. (ށ)- ކޮމިޝަންގެ ޖަލްސާއެއް މަދުވެގެން ކޮންމެ މަހަކު އެއްފަހަރު ބާއްވަންވާނެ އެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތެއް އަޅުގަ ނޑު އަރުވާނަން. ކުރީގައި ޤާނޫނުގައި އޮތް ގޮތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީއާ
މިއެއްޗެހި ކުޑަކޮށް ރިޢާ ޔަތްކޮށްލަން ދިރާސާކޮށްލަން. އެއަށްފަހުގައި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޢަލީ ޙުސައިން ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މި 22 ވަނަ މާއްދާ މިއޮތްގޮތަށް ފާސްކޮށްލަން. މާބޮޑު ދިގު ކުރުކުރުކޮށް
މިޤާނޫނުގައި މިއޮތީ ވެސް. އެހެންވީމާ، ފާސްކޮށްލަންވީހެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މާބޮޑު ވިސްނުމަކަށް. އަޅުގަ ނޑު
ހުށަހަޅާލަން 22 ވަނަ މާއްދާ މި ބިލުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް..
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަޙީދު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެގަ ކެންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެވިދާޅުވި ފަދައިން، ޢަލީ ޙުސައިން އެވިދާޅުވި ފަދައިން އަޅުގަ ނޑު
ތާއީދުކުރަން އެ ހުށަހެޅުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އިތުރު މެންބަރަކު އިތުރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިނުގަންނަވާތީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން
ހުށަހަޅުއްވައި ވަޙީދު ތާއީދު ކުރެއްވި ގޮތަށް މިމާއްދާ މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިއޮތް ނުކުތާތައް މިގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ކޮމިޓީގައި މިވަގުތު ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ހުރިހާ
ބޭފުޅުންގެ އިއްތިފާޤުން މި މާއްދާ ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް އިދާރީ ބޭފުޅުން ނިންމެވުން އެދެން. އެހެންވީމާ، އިދާރީބޭފުޅުން
ދެން ވަރަށް ކުރުކުރު 1 މާއްދާ އޮތީމަ 1 މާއްދާ އެއްކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވަންވީނު. އޭރުން 1 މާއްދާގެ މައްޗަށް
ރިޢާޔަތްކޮށްލައްވާފައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ގޮތެއް ނިންމަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުން. ކޮމިޝަންގެ ނިންމުންތައް. ކޮމިޝަނުން
އެއްވެސް ކަމެއް ނިންމޭނީ ކޮމިޝަންގެ ޖަލްސާއަށް ހާޟިރުވެ ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތު
އެކަމަކަށް ލިބިގެންނޭ. 2 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙު ކުރުން.
މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮމިޝަނުން އަންގާ އެންގުމަކަށް ތަބާނުވެއްޖެ ފަރާތެއް
ފަރުދީގޮތުން 3111 ރުފިޔާ އާއި 15111 ރުފިޔާގެ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖުރުމަނާ ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް
ލިބިގެންވެ އެވެ. އޭގެ އިތުރުން މިމާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮމިޝަނުން އަންގާ އެންގުމަކަށް ތަބާނުވީ
ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން ކަމުގައިވާނަމަ އެ މުވަ އްޒަފަކު ވަޒީފާގެ މަސައްކަތަށް ނިކުތުން 21 ދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން
މުއްދަތަކަށް ހުއްޓުވުމަށް އެ އިދާރާއިން އެންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެ އެވެ. -9 މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ޤާނޫނު ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އެބަ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ފުރުޞަތަކަށް. ޢަލީ ޙުސައިން ވެސް އެބަ
އެދިވަޑައިގަންނަވާ. އެހެންވީމާ، އެންމެ ފުރަތަމަ މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް، ދެން ޢަލީ ޙުސައިނަށް.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ފުރުޞަތަކަށް މި އެދުނީ ދެންމެގައި އެ ހުށަހެޅި، ވިދާޅުވި ގޮތަށް މި 29 ވަނަ މާއްދާ ގެ އިޞްލާޙަށް ،
އެ އައި އިޞްލާޙާ އަދި 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް އެ އައި އިޞްލާޙާ 16 ވަނަ މާއްދާގެ މި އިޞްލާޙު އަދި 9
ވަނަ މާއްދާއާ އެކީގައި މިއޮތް ގޮތަށް ފާސްކޮށް ނިންމައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅާލަން، 29 ވަކިން އިނގޭތޯ. 29 ވަނަ މާއްދާ އާއި 9 ވަނަ މާއްދާ އެއޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން
ހުށަހަޅާލަން. އެހެންނަމަވެސް 16 ވަނަ މާއްދާ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ނަޒަރު
ހިންގާލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް 29 ވަނަ މާއްދާ އާއި އަދި 9 ވަނަ
މާއްދާ. މި ހުށަހަޅާފައިވާ؛ ބިލުގެ، ބިލުގެ 2 އާއި 9 އެއް... ނޫން، ނޫން. ބިލުގެ 7 އާއި 9 އެއް އޮތްގޮތަށް
ފާސްކުރަން.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ބިލުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އާއި
ހުށަހެޅިފައިވާ ބިލުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ ފާސްކުރަން، އެއް ވޯޓަކުން ފާސްކޮށްލުމަށް ވޯޓަށް އެއްސެވުމަށް އަޅު ގަ ނޑަށް
ތާއީދުކުރަން. އެކަމަކު 16 ވަނަ މާއްދާ ވަކިން ގެންދެވުމަށް އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް ވެސް
އަޅުގަ ނޑު ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، ކެންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ހުށަހަޅުއްވައި މުޙައްމަދު ޙުސައިން
ތާއީދުކުރެއްވީ 16 ވަނަ މާއްދާ އާއި 9 ވަނަ މާއްދާ އެކުގައި ވޯޓަށް އަހައި އެ... އާދެ! 29 ވަނަ މާއްދާ އާއި،
މަޢާފްކުރެއްވުން އެދެން. އިޞްލާޙުކޮށްފައި އަޅުގަ ނޑު ދަންނަވައިލާނަން. 29 ވަނަ މާއްދާ އާއި 9 ވަނަ މާއްދާ. ބިލުގެ
9 ވަނަ މާއްދާ ހުށަހެޅިފައި އޮތް ގޮތަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ތާއީދުކުރައްވަންޏާ ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، މިހާރު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ، ބައިވެރިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންގެ އިއްތިފާޤުން
މި ދެ މާއްދާ މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތަށް ފާސްވީކަމަށް އިދާރީމޭޒުން ނޯޓުކުރައްވާ. އަދި މެންބަރުން
އެދިވަޑައިގެންނެވި 16 ވަނަ މާއްދާ އަދި މުރާޖަޢާކޮށްލަން ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވުމަށް. އެހެންވީމާ، އާދެ! އަޅުގަ ނޑު
ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ބޭފުޅުންނަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސިނާން އެބަ ފުރުޞަތަކަށް އެބަ
އެދިވަޑައިގަންނަވާ.
މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސިނާން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މުޤައްރިރު މިއީ އަޅުގަ ނޑު ހަމަ މި ބައްދަލުވުން ފެށުމުގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ތި ތަޖުރިބާކާރު އެ
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވިދާޅުވި ތަން ހަމަ މިއައީ އިނގޭތޯ. ޙަޤީޤަތުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ އު ނދަގޫވެގެން މިއުޅެނީ މީގެ ތެރޭގައި އަޅުގަ ނޑަށް މި ފެނުނީ ޤާނޫނު މި
އިޞްލާޙުކުރަމުންދިޔައިރު މީގައި އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހެޅުނުއިރު ބައެއް އެއްޗެހި އެބަ ހުރި ކުރިން ހުރި ގޮތް އެއީ
މިބުނާހެން އޭގެ ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތައް ރީތިކޮށްލާފަ. އެހެންވީމާ، އެ ބިލު އަސްލު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އެ
ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އާދެވުނުނަމަ އެކަންކަން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިގެން ދިޔައީސް. އަދި
ޤާނޫނާ ތަޢާރުޟުވާ ކަންކަން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ފާހަގަވެގެން ދިޔައީސް. މީގައި އެންމެފަހުން މިއައި
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި އިޞްލާޙު މި ހުށަހެޅިގެން މިއުޅޭ 16 ވަނަ މާއްދާ ދެއްތޯ. އާދެ! މި 16 ވަނަ މާއްދާގައި އެއީ
ކޮންމެވެސް ވިސްނުމެއް މީގެ ތެރޭގައި ވެސް ގެންގުޅުއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު މި ބަލަނީ. އެއީ ސަބަބަކީ އެއީ ކުރިން
އޮތް ގޮތް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްނަމަ އެއީ އަލަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި އިޞްލާޙު މި ގެންނައިރު އެ އޮންނާނީ އެ
އޮތް ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ވިސްނުމެއްގެ ތެރޭގައި ކަމަށް އަ ޅުގަ ނޑަށް މި ބެލެނީ ސަރުކާރުން އެ
ހުށަހަޅުއްވާއިރު އެ ގެންނަވާނީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިއުޅެނީ އެކަން އަދި ނަގައިނުގަނެވިގެން. އަދި
އެއީ ކޮން ދިމާލަކުން ކަމެއް އެކަން އައިސް އޮތީ އޮތް ގޮތް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވިސްނައިނުގަނެވިގެން. އެހެންވީމާ،
މީގައި ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ކުރިއަށް ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ބަލާއިރު އެކަން އެގޮތަށް މުޤައްރިރުގެ ފަރާތުން ހަމަ
އަޅުގަ ނޑު ވަރަށް އެދޭކަމެއް އިލްތިމާސެއް މިއީ އެ ހުށަހަޅުއްވާ ބޭފުޅަކު އެ ގެންނަވައި އަޅުގަ ނޑުމެން މި ކޮމިޓީގައި
އެ ބޭފުޅަކު އެ ގެންނަވާ އެ ބަދަލުތަކާ އިޞްލާޙުތަކާ މެދު ވާހަކަދެކެވުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިނަށް އަޅުގަ ނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން ވަހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު މި ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ ޤާނޫނުގައި
އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ހަމަނުޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ފާހަގަކުރެވޭ. ޚާއްޞަކޮށް 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި އެބަ އޮވޭ މީހާގެ
މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތީން ކޮމިޝަނުން އަންގާ އެންގުމަކަށް ތަބާނުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ
ކޮމިޝަނުގެ ޤަދަރަށް އުނިކަމެއް ލިބޭގޮތަކަށް ޢަމަލުކޮށްފިނަމަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ކުރި މީހެއްގެ އަދަބަކީ ތިން
މަސްދުވަހަށް ގޭގައި ބަންދުކުރުމޭ. މި ޖިނާޢީ އަދަބެއް ދޭ ވާހަކައެއް މިއޮތީ އެއީ ކޮން ފަރާތަކުންކަން ކަ ނޑައަޅަނީ
އެއް ވެސް ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މި ބިލު ހުށަހެޅި ފަރާތުން އެކަން ކަންނޭނގޭ ޙަޤީޤަތުގައި
ވިސްނުންފުޅުގައި އެ ހުރީ. އެއީ ޑިއު ޕްރޮސީޖާ ފްލޯކުރެވެންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، މީހަކަށް ކުށެއްގެ އަދަބު ދޭއިރުގައި އެ
ކުށެއް ކުރެވުނު މީހާއަށް އެކަމުން ދިފާޢުވުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ދޭންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، ކުށެއްގެ އަދަބު ހިއުމަން
ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ދޭ ގޮތަށް އޮތް އޮތުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރޫޚާ ޚިލާފުވާ ކަމެއް ކަމަށް ފެންނާތީ އަޅުގަ ނޑަށް
ލަފާކުރެވެނީ މި ބިލު މިގޮތަށް ފަރުމާކުރެވިގެން ހުށަހެޅިފައި މިއޮތީ. އެހެންނަމަވެސް މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ މި މާއްދާ
އަށް އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިފައިވާއިރުގައި މާބޮޑަށް ދޫދެވިފައިވާތަން އަޅުގަ ނޑަށް އެބަ ފެނޭ. 21 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ގެއަށް
އެ ވަޒީފާއިން؛ އާދެ! ސަސްޕެންޑުކުރުން އެއީކީ އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މާލުއިކޮށްފައި އޮތް ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް
ފާހަގަކުރެވޭތީ މި މާއްދާއާ މެދު އަޅުގަ ނޑުމެން އިތުރަށް ހަމަ ވިސްނަން ފެންނަ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑު ޤަބޫލުކުރަން. ދެން
ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަ ނޑު އަދި މި މާއްދާއާ ގުޅިގެން އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ އެދެން ހިއުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަންގެ ކޮންމެވެސް ބަހެއް ހޯދުމަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަ ނޑު މިދެންނެވީ މީގެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ
ބައެއް ޙާދިސާތައް ހިނގައިފި. އެ ޙާދިސާތަކާ ގުޅިގެން ވަރަށް ބޮޑެތި ޕްރެޝަރތަކެއް ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް
ގޮސްފައި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމައެކަނި އޮތް ހަތިޔާރަކީ އޭރުގަ އި އޮތް 16 ވަނަ މާއްދާ.
އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާ އެހެން އޮންނާތީވެ އޭރުގަ އި އޭރުގަ އި ތިއްބެވި ފަރާތްތަކުން ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް
ދިން އެއްބާރުލުމެއް ވެސް ދިނީ އިނގޭތޯ. މި މާއްދާ އެހެން އެގޮތަށް ނެތްނަމަ އެދުވަހު ހިއުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަނަށް އެ ލިބުނު އެއްބާރުލުމެއް ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި ސަރުކާރުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން ނުވަތަ އެ އިރެއްގައި އެ
ވެރިކަމުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންނެއް ނުދެއްވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެން މި މާއްދާއާ ގުޅިގެން
ތަންކޮޅެއް ފުންކޮށް ވިސްނާ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ބަހެއް ހަމަ ހޯދަން އެބަ ޖެހޭހެން. މި މާއްދާ މިހާވަރަށް
ދޫކޮށްލާ ބާރު ކުޑަކޮށްލެވިއްޖެ ކަމުގައިވާނަމަ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ މަސައްކަތަކަށް ޚާއްޞަކޮށް އެތަނަށް
ހާޟިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތައް ހާޟިރުކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީ އެ
ވާހަކަ ދަންނަވާލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ފުރުޞަތު.
ކަ ނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަ ނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި ދެ ބޭފުޅުން ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑު
ތާއީދުކުރަން. އެއީ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ދެރަހައެއް އެބަ އެކުލެވޭ. އެއް ރަހައަކީ ކޮމިޝަނަށް ބާރު ދެނީ ކޮމިޝަނުން
ނިންމަން. ކޮމިޝަނުން ޖުރުމަނާ ކުރެވެނީ. ކޮމިޝަނުން 21 ދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް އޮފީހަށް ނުނިކުންނަން
ކަ ނޑައަޅާފައި އެކަމަކު، ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބާރެއް ނުލިބޭ އެ އިދާރާއަކަށް އަންގަނީ. އެ އިދާރާއިން އެންގީމަ އެ
އިދާރާއިން އޭނަ އޮފީހަށް ނުނެރުނިއްޔާ ނުނެރެވޭނީ ވެސް. އެހެންވީމާ، މިދެންނެވީ މީގައި އެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަލީ ޙުސައިން އެ ވާހަކަފުޅު އެ ދެއްކެވިހެން މީގައި މިހާރު ހުރި ބައެއް އިދާރީ މިދެންނެވީ ބައެއް ކަހަލަ ޖިނާޢީ
ކުށްކުށަށް ދޭ ޒާތުގެ އަދަބު ބަންދުކުރުން ކަހަލަ ކަންތައްތައް މީގައި އުނިކޮށްލާއިރުގައި އަނެއް ރަހައަކަށް މި އަންނަނީ
އެ ކޮމިޝަނަށް ބާރުދެނީ. އިޚްތިޔާރު ދެނީ މި 15 ހާސް، 3111 ރުފިޔާ އާއި 15111 ރުފިޔާއާ ދެމެދު
ޖުރުމަނާކުރަން. އަދި އަނެއްކާ ވަކި މުއްދަތަކަށް އޮފީހަށް ނުނިކުންނަ ގޮތަށް ހަމަޖައްސާފައި އެކަން އެ އޮފީހަށް
އަންގަން. ގޭގައި ބަންދުކުރެވޭނެ ކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑަކަށް ނުފެނޭ ކޮމިޝަނުންނެއް، ކަލޭ ގޭގައި ބަންދުކުރިއޭ ކިޔާފަ.
އެއީ އެކަންކުރެވޭނީ އެ ވިދާޅުވާހެން ޑިއު ޕްރޮސެސްގެ ތެރެއިން. އެހެންވީމާ ، މީގައި ދެ ރަހައެއް އެބަ އެކުލެވޭ.
އެހެންނަމަވެސް އެ ދެރަހަ އެއްވީމާ ދެން މި ނިކުންނަނީ ކޮން ރަހައެއްކަމެއް ވެސް މިއަކުން ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ ،
އަޅުގަ ނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން އެ ވިދާޅުވިހެން 16 ވަނަ މާއްދާއާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަ ނޑުމެން ވަރަށް އަވަހަކަށް
ކޮމިޝަންގެ ޚިޔާލު ވެސް ހޯދާލައި އަދި އަނެއްކާ ކުރިން އަޅުގަ ނޑުގެ ޢިއްޒަތްތެރި އަޚު ޢަބްދުاله ސިނާން ވިދާޅުވި،
ޢަބްދުاله ސިނާން ވިދާޅުވި ފަދައިން މި ކީއްވެތޯ މި ބަދަލުގެންނަން ހުށަހަޅުއްވާފައި މިއޮތީ. މި އޮޅުންފިލުވާލާ ހަދާފައި
މި މާއްދާ އަޅުގަ ނޑުމެން ނިންމަން ފަސްކޮށްލުމަށް. ދެން އެހެން މާއްދާތަކާއިގެން އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ
އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިއަދު ފުދޭވަރަކަށް ކުރިއަށް ދެވިއްޖެހެން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުފުޅު ހުރި ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިއަދު މި ނިންމަނީ މި މާއްދާ ނިންމުމުގައި
އަޅުގަ ނޑުމެން ދެން އަންނަ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމަކަށް ފަސްކޮށްލާފައި މިހާހިސާބުން މިއަދު ކޮމިޓީ ނިންމާލަން. އެންމެ
މާއްދާ އެއް ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ނިންމާނުލެވި އިރާދަކުރެވިއް ޔާ މި ޤާނޫނުގައި މިއޮތީ. ނިންމާލުމުގެ ކުރިން މިއަދު
ވެސް ކޮމިޓީގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަށް ދެއްވި އެއްބާރުލުމަށް އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ފަށްފަށުން

ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް މިވަގުތު ހާޟިރުވެވަޑައިގެންނެތް އަދި ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރައްވާފައި އެހެން ކޮމިޓީ އަށް
ވަޑައިގެންނެވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ވަރަށް އި ޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. މިއަދުގެ ކޮމިޓީގެ
ބައްދަލުވުން މިހާހިސާބުން ނިމުނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
____